...ЫЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

...(8006) | 1956 оной апрелиин 25, среда | Сэн 20 мүнгэн

ХҮТЭЛБЭРИЛХЫ ХҮДЭЛМЭРИЛЭГШЭДЭЙ ЭКОНОМИЧЕСКА ҺУРАЛСАЛ

...олхозуудта, совхозуудта хүсэ, ...ри багаар гаргажа, хүдөө ...хын бүхы зүйлэй продукци ... ехээр үйлэдбэрилдэг болохо ...лго Советскэ Союзай Коммуни...ческэ партиин XX съезд табиһан ...а. Энэ зорилгые амжалта түгэ...р бэелүүлхын тула партийна ор...ганизацинууд, колхозуудай, совхо...зуудай ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилэг...шэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хү...дөө ажахын үйлэдбэриие тон гүнзэ...гыгөөр шэнжэлэн үзэхэ, колхозуу...дай, совхозуудые ба МТС-үүдые ша...мар бэрхээр хүтэлбэрилхэ уялга...тай.

...Мүнөө колхозууд, совхозууд хү...дөө ажахын продуктнуудые элбэг ехэ ...хэмжээгээр ...охо зуураа, тэдэнэй үйлэдбэ...рийн гаргашануудые химдаруул...ангүй, тэгэжэ ажахы бүхэнэй олзо до...ходые дээшэлүүлхэ, продукциин өөрынь ...ые доошолуулха зорилготой. Эгээл ...һээ Коммунистическэ партиин ... съезд болбол хүдөө ажахын эко...номикын асуудалнуудта, продукциин ...ынь үные химдаруулха хэрэгтэ ...анхарал хандуулһан байна.

...эхэ зуура, манай республи...кын олохон колхозуудай, МТС-үүдэй ...хүтэлбэрилэгшэд, инженернүүд, аг...рономууд, зоотехнигүүд ба хүдөө ...ажахын бусад хүдэлмэрилэгшэд хү...дөө ажахын экономикын асуудал...нуудые гүнзэгыгөөр шэнжэлэн үзэ...нэгүй, центнер һү, мяха, орооһо та...ряа үйлэдбэрилэн абахын тула хэды ...хэмжээн ажалай, мүнгэ зөөриин ...зарим дээрээ гаргашалагдадаг бай...ые мэдэдэггүй, ажахын ямар һал...баринн үлүү олзотой, ямар һалба...ри ехэ гаргашатай байһые һонир...хоногүй.

...алажалай, тарянажалай про...дуктнуудые тон ехээр үйлэдбэрилхэ, ...колхозуудай олзо доходуудые эрид ...дээшэлүүлхэ доторой туйлай ехэ ар...га боломжонуудай хүсэд хэрэглэгдэ...нэгүй байһые олохон колхозуудай, ...МТС-үүдэй ажахын ябуулгын эконо...мическа шэнжэлэл гэршэлэн харуул...на. Хориин аймагай Карл Марксын ...нэрэмжэтэ колхозые жэшээ болгон ...абахада үзөө һаа, 1950 онһоо эхилээд, ...он хүрэтэр имагтал адуу ма...лаа һубайрһан, гарзалһан, һү, ...мяха түсэбөөр хараалһанһаа багаар ...гарган ушарһаа олохон зуугаад мян...ган түхэригэй гарзада ороһон байна ...у. Хэр магад малаа үхүүлэнгүй..., түлыень бүрин бүтэнөөр түл...жүүлэн абаад, үнеэн бүриһөө миин ...—400 литр бэшэ, харин, доогуур ...ходо, 700—800-шье литр һү һаа... байгаа һаа, нэгэшье мүнгэнэй ...гаргаша хэнгүйгөөр, тус кол...хоз үе соо 1.670 мянган түхэригэй ...доход үлүү абаха байгаа. Үшөө ...олон иимэ колхозууд бии байха. ...юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, ...колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, тэрэ...нэй нютагуудтахи партийна орга...низацинууд хүдөө ажахын үйлэдбэ...риин экономикые гүнзэгыгөөр шу...далангүй, хүсэ зөөри тон багаар ...гаргажа, хүдөө ажахын продукциие ...ехээр үйлэдбэрилдэг болохын ...хүсэд һайнаар тэдэнэр орол...доногүй ха юм.

...гөөр колхозуудай хүтэлбэрилэг...шэд, партийна ба советскэ хүдэлмэ...рилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэл...тэд, научна хүдэлмэрилэгшэд колхоз...ой экономикые бүхы талаһаань гүн...зэгыгөөр һайнаар шудалаагүй һаа, кол...хозой үйлэдбэриие амжалтатайгаар ...хүгжөөжэ, хүсэ, зөөри багаар гарган, ...тариин газарай 100 гектар бү...рихэн хүдөө ажахын продукциие ...үйлэдбэрилэн абажа шадаха...гүй байна.

Тиимэһээ хүтэлбэрилхы кадрнуудай, колхозуудай, совхозуудай ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй экономическа һуралсал тон һайнаар эмхидхэхэ гээшэ партийна комитедүүдэй хойшолуулагдашагүй зорилго мүн. Колхозуудай түрүүлэгшэнэр гү, али фермэнүүдые даагшанар, тарянажалай ба тракторна бригадануудай бригадирнууд хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономикые бултандаа тон һайнаар шудалха, центнер һү, мяха, ороoһо үйлэдбэрилхын түлөө хэды шэнээн хүсэ, зөөри гаргаха байһанаа тобойсо мэдэхэ уялгатай. Тэрээнгүйгөөр хүдөө ажахые дам саашадань хүгжөөн дэбжээхэ талаар хараалһан хэмжээ-ябуулгануудаа амжалтатайгаар бэелүүлжэ бирахагүй байнабди.

Мүнөө кадрнуудай экономическа эрдэм мэргэжэлые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриие гүнзэгы һайнаар шудалха гүйсэд арга боломжо манда бии. Экономикын асуудалнууд тухай һай һайн материалнууд газетэнүүдтэ, журналнуудта хэблэгдэн гаргагдана. Мүн хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономикые шудалха семинарнууд аймаг бүхэндэ эмхидхэгдэнхэй. Һаядаа аймагуудта экономическа конференцинууд үнгэргэгдэдэг боложо байна. Хүсэ, зөөри багаар гаргашалжа, ороoһо таряа, һү, мяха, нооһо ехээр үйлэдбэрилдэг болохо тухай асуудалаар Хориин аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа конференци һаяхан боложо үнгэргэгдөө. Энэ конференциин хүдэлмэри тухай манай газетын мүнөөдэрэй номерто толилогдобо. Экономическа энэ конференци юу харуулааб гэхэдэ, хүсэ, зөөри багаар гаргажа, һү, мяха, нооһо болон бусад продуктнуудые элбэг ехээр үйлэдбэрилхэ доторой гүйсэд арга боломжонуудай колхоз бүхэндэ бии байһыень элирүүлэн тодорхойлбо.

Центнер һү үйлэдбэрилэн абаха гаргашануудые 25—30 процент, центнер нооһо үйлэдбэрилэн абаха гаргашануудые 15—20 процент, центнер ороoһо таряа үйлэдбэрилгын гаргашануудые 30—35 процент химдаруулха гэжэ конференцидэ хабаадагшад дурадхаһан байна. Тиин экономическа конференци болбол хүдөө ажахын продуктнуудые улам ехээр үйлэдбэрилхэ, колхозуудай болон колхознигуудай олзо доходые дээшэлүүлхэ нилээд ехэ доторой резервнүүдые элирхэйлжэ үгөө.

Хирэ-хирэ болоод лэ иимэ конференцинүүдые үнгэргэжэ байха гээшэ колхозно экономикые кадрнуудай гүнзэгы һайнаар шудалха, тэдэнэй экономическа эрдэмээ нилээд дээшэлүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ туһатай байхань арсалтагүй. Колхозшье, МТС-шье социалистическэ түхэлэй томо ажахы ха юм. Тиимэ болохолоороо, экономическа эрдэмгүйгөөр мүнөө үеын тиимэ ажахые яажа зүбөөр хүтэлбэрилжэ болохоб. Харин экономическа эрдэм шудалдаггүй, колхозно үйлэдбэриие, хүдөө ажахын экономикые гүнзэгыгөөр мэдэдэггүй колхозой түрүүлэгшэ гү, али МТС-эй директор, агроном гү, али зоотехник болбол партиин мүнөө үеын эрилтэнүүдые гүйсэд бүрин бэелүүлжэ шадахагүй байһаниинь элитэ.

Ушар иимэһээ хүтэлбэрилхы кадрнуудай экономическа һуралсалые тон һайнаар эмхидхэхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономикые тэдэнэртэ гүнзэгыгөөр шудалуулха гээшэ партийна комитедүүдэй туйлай шухала уялга мүн.

...МАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указ

...«Красная Сэлэнга» гэжэ аймагай газетын хорин табан жэлэй ...ой дашарамдуулан хэблэлэй хүдэлмэрилэгшэдые БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха тухай

...«Красная Селенга» гэжэ аймагай ...газетын түрүүшын номерто гараһаар ...хойшо табан жэл гүйсэһэн ойтой да...шарамдуулан, хэблэлдэ амжал...тайгаар хүдэлмэрилһэнэйнь тү...лөө БМАССР-эй Верховно Сове...дэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамо...таар шагнаха тухай:

...Аюрова Агафья Ганжуровнае ...типографиин наборщица.

2. **Бадашкеев** Василий Ивановичые—редакциин бэшэгүүдэй ба ниитын хүдэлмэриин таһагые даагша.

3. **Гуржапова** Дулмажап Гуржаповнае—типографиин ахалагша наборщица.

4. **Сабжаев** Галсан Цыреновичые—газетын харюусалгата редактор.

5. **Фомин** Борис Александровичые—газетын селькор.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшын Орлогшо П. ЧЕПАРИН.

БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь В. ОСТРОВСКАЯ.

...Улан-Удэ город, Соведүүдэй Байшан,
...1956 оной апрелиин 24.

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Англида ошоод байһан тухай

Гринвичдэхи королевскэ далайн-сэрэгэй колледждэ ошолго

ЛОНДОН, апрелиин 21. **(ТАСС-эй тусхай корр).** Үсэгэлдэр үдэшэ СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганин, СССР-**эй Верховно Соведэй Президиумэй** Гэшүүн Н. С. Хрущев далайн министр (адмиралтейcтвын нэгэдэхи лорд) лорд Килкеннин гэгшын уряалаар) Гринвичдэхи (Лондоной урда районуудай нэгэн) королевскэ далайн-сэрэгэй колледждэ ошобо.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэд, тэдээнтэй ябалсаһан хүнүүд Вестминстерскэ пристаньдэ тэдээниие хүлеэжэ байһан моторно яхтада һуугаад, Гринвич тээшэ ошобо. Пристань дээрэ айлшадые далайн министерствын парламентска секретарь Д. Уорд, далайн хоёрдохи лорд, адмирал Ч. Лэмб гэгшэд угтаһан байна. Темза мүрэн дээгүүр 45 минута ябаһанай һүүлээр айлшад Гринвичдэ ерэбэ. Тэдэнэрые эрье дээрэ гринвичскэ далайн-сэрэгэй колледжын президент адмирал У. Эндрюс болоҥ колледжын бусад дээдэ тушаалтад амаршалһан байна. Эндэһээ Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев колледжын байшан тээшэ ошобо. Энэ колледж хадаа Великобританиин далайн-сэрэгэй флодой тон шухала һургуули юм. Флодой ба далайн пехотын офицернүүд эндэ һуража, сэрэгэй дээдэ бэлэдхэлтэй болодог байна.

Колледжын уулзалгын зал дотор далайн министр лорд Килкеннин, дээдэ зэргэтэй офицернүүд, Великобританиин сэрэгэй зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд айлшадые халуунаар угтаа.

Лорд Килкеннин армиин, флодой, агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй зүгһөө Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой хүндэлэлдэ колледжын парадна зал дотор обед эмхидхэбэ. Хүндэлэлгэдэ гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд, дотоодын хэрэгүүдэй министр г. Ллойд-Джордж, сэрэгэй министр А. Хед, авиациин министр Н. Берч, имперскэ генеральна штабай начальник генерал Дж. Темплер, гадаадын хэрэгүүдэй талаар гүрэнэй министр лорд Рединг, авиациин маршал Д. Бойл, флодой адмирал лорд Фрэзер, авиациин маршал лорд Теддер, королевскэ далайн-сэрэгэй колледжын хүтэлбэрилэгшэд, дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ советскэ сэрэгшэдтэй хамтадаа байлдаһан гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй олон ахалагша офицернүүд-хамта 250 шахуу айлшад хабаалаа.

Н. А. Булганинһаа, Н. С. Хрущевһоо гадна, Советскэ талаһаа СССР-эй Культурын министр Н. А. Михайлов, Гадаадын хэрэгүүдэй министрын нэгэдэхи орлогшо А. А. Громыко, Гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, академигууд И. В. Курчатов, А. Н. Туполев, Портсмудта байгаа советскэ кораблинуудай отрядай ахалагша офицернүүд байлсаа.

Обедэй үедэ лорд Килкеннин советскэ хүтэлбэрилэгшэдтэ хандан, амаршалгын үгэ хэлээ.

Лорд КИЛКЕННИНЭЙ хэлэһэн үгэ

Дээдэ зэргэтэ королевын гурбан янзын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй зүгһөө Гринвичдэхи королевскэ далайн-сэрэгэй колледждэ Дээдэ тушаалта Таанарые амаршалнаб. Манай эсэгэ оронойхид Великобританида ерэхэдээ Гринвичдэ ошожо үзэхые хододоо хүсэдэг гэжэ Та, маршал Булганин, Портсмудһаа Лондон ерэжэ ябаха замдаа намда хэлээ бэлэйт. Тиимэһээ манай айлшад боложо, Дээдэ тушаалта Таанарай мүнөөдэр эндэ ерэһэнтнай тон һайн байна.

Танай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй союзнигууд боложо, газар дээрэ, агаарта ба далай дээрэ байлдаһан зэбсэгтэ хүсэнүүдэй түлөөлэгшэд Дээдэ тушаалта Таанартай мүнөө зэргэлжэ һууна. Жэшээнь, Россин хойто эрье тээшэ субажа байһан суднанууд тухай һайса һанаха олон хүнүүдые Таанар мүнөөдэрэй обед дээрэ харахат.

Танай ороной зэбсэгтэ хүсэнүүдэй, мүн тэрэшэлэн манай зэбсэгтэ хүсэнүүдэй дайшалхы гайхамшагта шанарынь бидэнэрэй хэндэмнайшье мэдээжэ. Хамтадаа эрэлхэг зориг гаргаһан ябадал тэдэниие холбоно. Заримдаа бии болодог буруу ойлгосотой холбоотой бүхы бэрхэшээлнүүдэй байбашье һаань, хэрбээ сэрэгэй албахаатша нүгөөдэ сэрэгэй албахаагшатай хөөрэлдөө һаа, тэдэнэр ондоо, мүн лэ бата, ниитэ холбоотой байһанаа: эб найрамдалда дурладаг байһанаа мэдэхэ һэн гэжэ би тон ехээр этигэнэб.

Дээдэ тушаалтад, манай орондо Таанарай ерэлгын хойноһоо ажаглан хаража байһан олон миллион хүнүүдэй дундаһаа манай хоёр ороной сэрэгэй албахаагшад аяншалгынтнай үрэ дүн эб найрамдалай ба манай арадуудай бэе бэеэ ойлголсолгын хэрэгтэ туһа нэмэри болохой гэжэ хэнһээшье үлүүтээр хүсэжэ байна гэжэ би һананаб. **(Альга ташалга).**

Таанарай элүүр мэндын тулада хундага үргэхэ зуураа, королевскэ далайн-сэрэгэй флодой, армиин ба королевскэ агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй зүгһөө Дээдэ тушаалта Таанарые халуунаар амаршалнаб.

Удаань суглараашадта халуунаар угтагдан, Н. А. Булганин үгэ хэлээ.

Н. А. БУЛГАНИНАЙ хэлэһэн үгэ

Та дээдэ тушаалтад, адмиралтейcтвын нэгэдэхи лорд, господинууд генералнууд, адмиралнууд, господинууд офицернүүд:

Халуунаар, хани ёһоор бидэнэрые эндэ угтаһандатнай манай гүнзэгы баясхалангые Таанадта хүргэхыемни зүбшөөгыт. **(Альга ташалга).** Гринвичдэ, бүхы дэлхэйдэ мэдээжэ энэ газарта айлшалха гээшэ бидэнэртэ тон аятай зохид байна. Мүнөө Лондонтой ниилэһэн танай эртэ урда сагай город ород арадта тон үнинэй мэдээжэ юм. Ородой далайн флодые байгуулагша император Петр 250 гаран жэлэй саада тээ Гринвичдэ ерэһэн байна; тэрэ хадаа та бидэнэрэй мүнөө байгааша байшан хүрэтэр Темза дээгүүр ерэһэн юм. **(Альга ташалга).**

Английска түрүүшын худалдаа наймаанай кораблинуудай Россин хойто эрьедэ хүрэһэнһөө хойшо 400 шахуу жэл үнгэрөө. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ танай шэн зоригто морягууд мүн лэ тэрэ эрье тээшэ Великобританиһаа Советскэ Союз ошохо суднануудые жолоодоһон байна. **(Альга ташалга).** Энэ ябалгые хүтэлбэрилһэн адмиралнуудай нэрэнүүдые—флодой адмиралнууд лорд Фрэзер, сэр Макгригор, адмиралнууд Дэримпл-Гамильтон, Арчер, Шербурк, Денни, Майлс гэгшэдые, Англиһаа Советскэ Союз ошохо замдаа ябаһан суднануудые агаарһаа хамгаалалгые хүтэлбэрилһэн лорд Теддерые советскэ арад һайса һанана. Үнгэрэгшэ дайнай хүшэр хүндэ жэлнүүдэй үедэ манай зэбсэгтэ хүсэнүүдтэй харилсаа холбоотой байһан бусад адмиралнууд, генералнууд болон офицернүүдэй нэрэнүүдые би нэрлэбэгүйб. Советскэ хүнүүд тэдэниие һайн һанана, арюун ажалайнь түлөө тэдэнэртэ баясхалан хүргэнэ. **(Удаан үргэлжэлһэн альга ташалга).**

Дайнай үедэ советскэ ба английска флодуудай хоорондо байгуулагдаһан аад, мүнөө үргэлжэлүүлэгдэжэ байһан холбооe бидэнэр һайшаанабди. Һаяхан манай хоёр ороной кораблинууд хани ёһоор бэе бэедээ айлшалалсаа һэн. Энэ хадаа мандашье, тандашье ашатай туһатай байгаа. **(Альга ташалга).** Амгалан ёһоор айлшалаашадта манай далайнууд хододоо нээлтэтэй байдаг **(Альга ташалга).**

Советскэ арадай эгээн гүнзэгы эрмэлзэлгэ хадаа эб найрамдал тээшэ эрмэлзэлгэ болоно. Мүнөө үедэ мандажа байһан эб найрамдал хэзээдэшье бү эбдэгдэһэй гэжэ манай бүхы хүнүүд ехээр хүсэнэ. Өөрынгөө арадай дура хүсэлые бэелүүлэн, советскэ правительство буу зэбсэг хүряаха асуудалые гуримшуулхын түлөө ехээр оролдоно, бүхы оронуудтай хани ёһоной харилсаа холбоо байгуулхын түлөө тэмсэнэ. Арадуудай хоорондын һайн харилсаан, хани барисаан хадаа бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал хамгаалан бэхижүүлхэ эгээ бата найдабари мүн.

Гүрэнэй ажал-ябуулагшадтай хэлсээ хэжэ, Великобритани Советскэ Союз хоёрой бэе бэеэ ехээр ойлгодог болохо ябадал туйлаха, манай оронуудай хоорондо нягта, олон талын холбоо байгуулха зорилготойгоор бидэнэр танай орондо ерээбди. Энэ хадаа хоёр ороной али алинайнь интересүүдтэ харюусаха байха гэжэ бидэнэр этигэнэбди.

Великобританиин, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаанай, харилсаа холбооной түлөө, манай оронуудай портнуудай хоорондо хани барисаанай ба эб найрамдалай кораблинуудай бүри олоороо ябажа байхын түлөө энэ хундага үргэхыемни зүбшөөгыт. Хани барисаанай түлөө!

Мүн суглараашадта халуунаар угтагдан, Н. С. Хрущев обед дээрэ үгэ хэлээ.

Обедэй дүүрэһэнэй һүүлээр советскэ айлшад автомашинануудта һуужа, байрадаа—«Клэридж» гэжэ отельдэ ошобо.

Харуэллдэхи атомна центртэ ошолго

ЛОНДОН. апрелиин 21. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Мүнөөдэр Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Лондонһоо баруун тээ 60 милиин газарта оршодог Харуэллдэхи научно-шэнжэлэлгын атомна центртэ ошобо. Энэ центр хадаа ядерна энергиие шэнжэлхэ талаар Великобританиин эгээн мэдээжэ эмхи зургаануудай нэгэниинь юм. Харуэллдэхи атомна центр хадаа дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ гитлеровскэ армида эсэргүү ябуулгаяа хэхэдээ английска агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй ашаглажа байһан сэрэгэй аэродром байһан поли дээрэ 1946 ондо баритдажа эхилээ һэн. Мүнөө үедэ энэ центртэ элдэб янза түхэлтэй зургаан реактор бии. Энэ атомна центр элдэб олон түхеэрэлгэнүүд, лабораторинууд ба хамһабариин байшангуудһаа, мүн научна болон техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй байрын гэр байшангуудһаа бүридэнэ.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Харуэллдэ нютагай сагаар 11 часта, Великобританиин гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд, гэгээрэлэй министр Д. Экклс, Великобританиһаа СССР-тэ байдаг посол сэр Уильям Хэйтер гэгшэдтэ үдэшэгдэн ерээ. Атомна энергиин асуудал эрхилдэг, Британска управлениин түрүүлэгшэ сэр Эдвин Плауден, энэ управлениин шэнжэлэлгын бүлэгэй директор (мүн Харуэллдэхи атомна центрын директор)—английска мэдээжэ эрдэмтэ сэр Дж. Коккрофт гэгшэд айлшадые угтаа.

Атомна центрын конференц-зал дотор Э. Плауден Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые, мүн тэдээнтэй хамта ябалсаһан академик И. В. Курчатов болон бусад хүнүүдые амаршалаа.

Удаань профессор Дж. Коккрофт атомна энергиин асуудал эрхилдэг управлениин шэнжэлэлгын бүлэгэй ажал-ябуулга тухай айлшадта мэдээсэбэ. Энэ бүлэг хадаа атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ асуудалнуудые эрхилжэ байдаг. Харуэллдэхи центрын хүдэлмэри тухай тусхай тогтон хэлэхэ зуураа, профессор Коккрофт энэ эмхи зургаанай ажал-ябуулга ба атомна энергиин асуудал эрхилдэг управлениин промышленна бүлэгэй үмэнэхи, тусхайлбал, атомна энергетическэ болон химическэ предприятинуудай проект зохёохо зорилго хоёрой холбоо барисаан тухай тэмдэглэбэ. Колдер-Холлдохи (Хойто Англи) английска атомна түрүүшын электростанциин барилгын проектые зохёохо талаар һүүлэй гурбан жэлэй турша дотор Харуэллдэхи центр хүдэлмэрилһэн байна гэжэ профессор Коккрофт мэдээсэбэ. Саашань профессор Коккрофт Англида атомна энергиие хүгжөөхэ түсэбүүд тушаа хэлэхэ зуураа, тэдээниие Советскэ Союзай түсэбүүдтэй зэргэсүүлээд, энэ талаар хоёр ороной хоорондоо мүрысөө һаань һайн гэжэ тэмдэглэбэ.

Тайлбари хэхэ зуураа, профессор Коккрофт атомна реакторнуудай янза түхэл тухай асуудалнууд тушаа, атомна энергиин асуудал эрхилдэг Британска управлениин энэ талаар хараалһан түсэбүүд тушаа тогтожо хэлэбэ.

Хөөрэлдөөнэй һүүлээр профессор Коккрофт Харуэллдэхи центрын реакторна хоёр түхеэрэлгые Н. А. Булганинда, Н. С. Хрущевто, тэдээнтэй ябалсаһан хүнүүдтэ харуулба. Түбхын түрүүн «Бепо» гэжэ реактор харуулагдаа. Энэ реактор 1948 ондо баригдаа, Англидахи иимэ түхэлэй томо түхеэрэлтэнүүдэй нэгэниинь болоно. Айлшад реакторые хүдэлгэдэг пультые, тэрээнэй гол шухала звенонуудые, зал дотор табигдаһан, элдэб изотопнуудай выставкэ хараһан байна.

Энэ зал дотор Харуэллэй профсоюзна организацинуудай түлөөлэгшэд Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые амаршалаа.

Удаань профессор Коккрофт нүгөөдэ «Зеус» гэжэ хүсэ бататай, туршагдажа байһан шэнэ реакторые айлшадта харуулаа. Радиоактивна бодосуудай химическэ шадалые шэнжэлдэг ба атомай хүсые ашаглаха механическа аппаратура зохёохо талаар туршалгын лабораторинууд советскэ айлшадта харуулагдаа.

Центрые харалгын һүүлээр сэр Э. Плауден, сэр Дж. Коккрофт гэгшэд советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй хүндэлэлдэ сайлалга эмхидхээ. Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев айлшалуулһанайнь түлөө, атомна центртэй танилсаха арга боломжо олгоһонойнь түлөө тэндэхи эзэдтэ баясхалан хүргөө.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Оксфорд ошобо

ЛОНДОН, апрелиин 21. **(ТАСС-эй тусхай корр.).** Үдэрэй хоёрдохи хахадта Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Харуэллһээ автомашинаар гараад, Англиин суута университедскэ город Оксфорд ерэбэ.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэдые хүлеэжэ, Оксфордын үйлсэнүүдтэ, городской ратушын байшангай үмэнэ городой олон мянган хүн зон, оксфордско колледжнүүдэй студентнэр сугларһан байба. Айлшадай автомобильнуудай ратушын үүдэнэй дэргэдэ зогсохо үедэнь тэндэ байгшадай олонхинь Н. А. Булганиниие, Н. С. Хрущевые хани ёһоной үтэнүүдые хашхаран амаршалаа.

Ратушын богоһо дээрэ айлшадые Оксфордын мэр г-н А. М. Лоуэр угтаа. Н. А. Булганинтай, Н. С. Хрущевтой хамта гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд, Великобританиһаа СССР-тэ байдаг посол сэр У. Хейтер, мүн академигүүд И. В. Курчатов, А. Н. Туполев, Гадаадын худалдаа наймаанай министрын орлогшо П. Н. Кумыкин, СССР-эй Гадаадын хэрэгүүдэй министерствын коллегиин гэшүүн Л. Ф. Ильичев ба бусад ябалсаба.

Ратушын залнуудай нэгэн соо хөөрэлдөөн боложо, господин Лоуэр советскэ хүтэлбэрилэгшэдые халуунаар амаршалаад, зал соо сугларһан оксфордско олониитын түлөөлэгшэдтэй тэдээниие танилсуулба. Амаршалгын тобшо үгэ хэлэхэ зуураа, Оксфордын мэр Англиин хүтэлбэрилэгшэдтэй хэлсээ хэхэдээ амжалта туйлахыень советскэ хүтэлбэрилэгшэдтэ хүсэбэ.

Н. А. Булганин харюу үгэ хэлэхэдээ советскэ арадай зүгһөө Оксфордын хүн зондо үнэн сэдьхэлэй баяр хүргөө. Наука болон культурын тон гайхамшагта центр болоһон Оксфорд ерэһэндээ баярлажа байһанаа тэрэ өөрынгөө үмэнэһөө, Н. С. Хрущевой үмэнэһөө мэдүүлээ. Хэлсээ хэхэдээ амжалта туйлахые Оксфордын мэрэй хүсэһэн тушаа хэлэхэ зуураа, Н. А. Булганин хэлсээнэй һайн үрэ дүнтэй байхын тулада советскэ тала үнэн сэдьхэлһээ оролдохо байна гэжэ тэмдэглэбэ.

Н. С. Хрущев Англида ерээд байһандаа, английска хүтэлбэрилэгшэдтэй холбоо байгуулжа байһандаа ханажа байһанаа мэдүүлээд, советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй ерэһэн ябадал хадаа уласхоорондын харилсаандахи түгшүүрилтэ байдалые һулаpуулха талаар саашанхи алхамуудта туһалха гэһэн зорилготой юм гэжэ тэмдэглэбэ. Советскэ Союз Англитай, гансашье Англитай бэшэ, харин бүхы оронуудтай амгалан, хани ёһоной харилсаа бэхижүүлхые хүсэнэ, юуб гэхэдэ, бүхы дэлхэй дээрэ бата бэхи эб найрамдал тогтоохын тулада хоёрхон арадай хоорондохи хани барисаан ба эб найрамдал үшөөл бага байна гэжэ Н. С. Хрущев хэлэбэ. Советскэ болон английска хүтэлбэрилэгшэдэй хэлсээнэй амжалтатай байхые хүсэһэн хүсэлые һайшааха зуураа, Н. С. Хрущев хоёр талын хүсэлэлгын адли байгаа һаань, тиимэ амжалта туйлагдажа болохо гэжэ тэмдэглэбэ.

Гадаадын хэрэгүүдэй министр Селвин Ллойд тобшо үгэ хэлэхэ зуураа, хэлсээнэй амжалтатай байхые английска талын хүсэжэ байһаниие тэмдэглээ. Хэлсээ хэхэдээ һанаһан байһанаа сэхэ рууль хэлсэхэ хэрэгтэй гэжэ тэрэ хэлээд, түгшүүрилтэ байдалые һулаpуулха тушаа хамтын алхамууд хэгдэхэ гэжэ найдажа байһанаа мэдүүлбэ.

Ратушада хөөрэлдөөнэй дүүрэһэнэй һүүлээр Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев, тэдээнтэй ябалсаһан хүнүүд Оксфордско университедэй колледжнүүдые харахаяа ошобо.

Оксфордско университедэй заседанинуудай залай байдаг «Кларендон Биллингдэ» тэдэнэр түрүүн ошоһон, тэндэ хүндэтэ айлшадай дэбтэртэ гараа табиһан байна. Тэдэнэрые университедэй вице-канцлер А. Х. Смит угтаһан, байшангай үзэсхэлэн газарнуудые айлшадта харуулһан, университетскэ соведэй хүдэлмэри тухай, тэрээнэй ёһо заншалнууд тухай хөөрэһэн байна. Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев удаань «Арюун Магдалина», «Нью-Колледж» гэжэ колледжнүүдтэ ошобо. Эдэнэр хадаа Оксфордско университедэй состав дотор эгээ томонуудынь ба эгээ үнинэйхинь юм.

Посол сэр У. Хейтерэй уряалаар айлшад «Арюун Магдалина» гэжэ колледждэхи таһалгада орожо хараба. У. Хейтер Оксфорддо һуража байха үедөө мүнөөнэй гэгээрэлэй министр Д. Экклстэй хамта энэ таһалга соо байһан байба.

Колледжнүүдэй дэргэдэ сугларһан һүрэг олон студентнэр советскэ хүтэлбэрилэгшэдые халуунаар амаршалба. «Ура!» хашхаралга болоо, студенческэ дуунууд дуулагдаа.

Университедые харалгын һүүлээр «Нью-колледжын» байшан дотор айлшадые сайлуулба. Вице-канцлер Смидтэ, ректорнүүдтэ хүндэлжэ айлшалуулһанайнь түлөө баясхалан хүргөөд, Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Оксфордһоо мордобо. Үйлсэнүүдтэ байһан олон тоото хүн зон, студентнэр тэдэниие үдэшэбэ.

* *
*

Оксфордһоо гараад, Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Великобританиин Премьер-Министр сэр Антони Иденэй городой хажуу тээ байдаг Чекерс гэжэ байрада ошобо. Урда үдэрнүүдтэ Даунинг стрит, 10-да советскэ ба английска хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо боложо байһан хэлсээн тэндэ үргэлжэлүүлэгдээ.

Н. А. Булганин, Н. С. Хрущев Чекерстэ хонохо, тиигээд үглөө үглөөгүүр тэндэ байха байна.

Хориин аймагта болоһон экономическа конференци

Хүсэ, зөөри бүри багаар гаргажа, колхозуудт[а]

Һаяхан Хоридо аймагай хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдэй экономическа конференци болобо. Энэ конференцидэ колхозуудай түрүүлэгшэнэр, счетоводууд, МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, аймагай партийна ба советскэ эдэбхитэд, таряанажалай ба тракторна бригадануудай бригадирнууд, малай фермэнүүдые даагшанар—хамта 120 гаран хүн хабаадалсаа. Мүн хориинхидтай мүрысэжэ байгаа Ярууның, Хэжэнгын аймагуудай түлөөлэгшэд байлсаа.

Хүсэ, зөөри бүри багаар гаргажа, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр үйлэдбэрилдэг болохо тухай асуудал энэ конференци дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ. Тус асуудалаар Бурят-Монголой зооветеринарна институдай кафедрые даагша В. В. Плишкин элидхэл хэһэн байна.

Зүбшэн хэлсэһэн асуудалаар колхозуудай түрүүлэгшэнэр, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд, партийна ба советскэ эдэбхитэд—хамта 10 гаран хүн үгэ хэлээ.

Бага гаргаша хэжэ, хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг ехээр үйлэдбэрилдэг болохо талаар элирүүлэгдээдүй түйлай ехэ арга боломжонуудай колхозуудта ба МТС-үүдтэ бии байһые энэ конференци тодорхойлон харуулаа. Гадна, колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, хүдөө ажахын мэргэжэлтэдэй экономическа эрдэмээ дээшэлүүлхэ хэрэгтэнь тус конференци ехэ туһа нэмэри боложо үгэһэн байна.

Конференциин хүдэлмэридэ КПСС-эй Обкомой секретарь Ц. О. Очиров хабаадалсажа, дэлгэрэнгы үгэ хэлэһэн байна.

Конференци болбол хүсэ, зөөри бүри багаар гаргажа, хүдөө ажахын продукцинуудые элбэг ехээр үйлэдбэрилхэ асуудалаар тусхай һанамжа дурадхалнуудые баталан абаа.

Колхозуудта хүдөө ажахын продуктнуудые ехээр үйлэдбэрилхын түлөө

(*Зооветинститудай кафедрые даагша В. В. Плишкинэй элидхэлһээ*)

Хүдөө ажахын культуранудай ургасые дээшэлүүлхэ, малажахай ашаг шэмые ехэ болгохо, үйлэдбэриие бүхы хэмжээгээр механизацилха, ажалай болон материальна ресурснуудые зүб мүрөөр ашаглаха гэшэ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын гаргашануудые химдаруулха гол шухала арга нүхэсэл мүн.

Экономикын асуудалнуудые колхозууд ба МТС-үүдэй хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ходоодо шэнжэлэн үзэхэ, хэды шэнээн гаргаша хэгдэжэ, центнер тарян, һүн, мяхан, нооһон колхоздо үйлэдбэрилэгдэн абтанаб, ажахын али һалбаринь олзо доход ехэтэйб гэжэ тэдэнэр заатагүй мэдэхэ зэргэтэй. Хүдөө ажахын экономикые гүнзэгыгөөр мэдэдэг хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, мүн тэрэшэлэн колхозниигууд колхозойнгоо ажал хүдэлмэриие һайжаруулха хэмжээнүүдые саг соонь абжа шадаха, продукци ехээр үйлэдбэрилдэг болохын түлөө ёһотойгоор тэмсэхэ байна.

Тиимэһээ хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгэдэ хэды шэнээн ажалай, материалай, мүнгэн зөөриин гаргашалагдаха байһые зүбөөр тодорхойлхо гээшэ тон шухала.

Продукци үйлэдбэрилхэдөө колхоз нэгэ талаһаа сэхэ гаргаша, нүгөө талаһаа сэхэбэшэ гаргаша гаргадаг. Сэхэбэшэ гаргашанууд хадаа ниитэүйлэдбэриин ба ниитэажахын гаргашанууд боложо хубаардаг.

Колхозой ямар нэгэн һалбариие эрхилхэ, хүдөө ажахын ямар нэгэн культурые тарин ургуулха гү, али ямар нэгэн түрэлэй малые харууһалан түлжүүлхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан гаргашанууд сэхэ гаргашанууд гэжэ тоологдодог. Жэшээнь, малажалдахи сэхэ гаргашанууд ямар байдаг бэ гэхэдэ, малые харууһалһанай, эдеэлүүлһэнэй түлөө, тэжээл үйлэдбэрилһэнэй түлөө, тэрэниие фермэдэ зөөжэ асарһанай түлөө, малай түл түрэсые абаһанай түлөө гэхэ мэтээр гаргашалагдаһан ажалта үдэрнүүд мүн болоно. Харин тиихэдэ газарые элдүүрилһэнэй, үтэгжүүлгэ хэһэнэй, үрэһэ хүрэнгэ бэлдэһэнэй түлөө, таряа тариһанай түлөө, таряа харууһалһанай, хурааһанай түлөө, ороо̄һо таряа сэбэрлэһэнэй түлөө гэхэ мэтээр гаргашалагдаһан ажалта үдэрнүүд газартаряалангай сэхэ гаргашанууд мүн болоно.

Ниитэүйлэдбэриин ба ниитэажахын гэхэ гү, али сэхэбэшэ гаргашанууд ажахын бүхы һалбаринуудта хамаададаг. Ниитэ-үйлэдбэриин гаргашанууд ямар байдаг бэ гэхэдэ, бригадирнуудта, малай фермэнүүдые даагшанарта, зоотехнигтэ, агрономдо үгтэһэн ажалта үдэрнүүд, мүн тэрэшэлэн малай байрые, зэр зэмсэгые заһабарилгада гаргашалагдаһан ажалта үдэрнүүд тэдээндэ оролсоно. Харин захиргаанай аппарадта, элдэб хамһабариин ажалда (колхозой түрүүлэгшэдэ, тэрэнэй орлогшодо, контородо, хүүгэдэй яслида г. м. хүдэлмэридэ ажаллаһан хүнүүдтэ) гаргашалагдаһан ажалта үдэрнүүд ниитэажахын гаргашанууд гэжэ тоологдодог.

Ниитэүйлэдбэриин ба ниитэажахын гаргашанууд колхозой ажахын бүхы һалбаринуудта, продукци үйлэдбэрилгын хамаг гаргашануудта хубаари хубааряараа нэмэгдэхэ зэргэтэй.

Страховой түлбэринүүд түрэл бүхэнэй малда ба тэр барилгануудта, ажахын һалбаринуудта тогтоогдоһон тарифай ёһоор хубаагдан, хамааруулагдадаг.

Олзо доходой налог финансова органуудай тогтооһон процентын ёһоор ажахын һалбаринуудта хубаагдан хамаадуулагдадаг.

Ушар иимэһээ, колхозуудай ажахын һалбаринуудые экономическа талаарнь шэнжэлжэ үзэхын тулада хэды шэнээн валовой продукциин абтаһые, ажалта үдэрэй сэхэ ба сэхэбэшэ гаргашануудые, продукци үйлэдбэрилгын материальна болон мүнгэн зөөриин гаргашануудые заатагүй мэдэхэ шухала. Иимэ тоо мэдээнүүдтэй байбал, хүдэлмэриин наһанай ажал хэжэ шадаха, нэгэ колхознигой нэгэ ажалта үдэр соо хэды шэнээн продукци үйлэдбэрилһыень, хэды шэнээн мүнгэн олзо доход олоһыень, элдүүриин 100 гектар бүхэндэ хүдөө ажахын хэды шэнээн хэмжээнэй продукциин үйлэдбэрилэгдэһые мэдэхэ байнабди.

Элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ продукци үйлэдбэрилгын хэмжээн гээшэ колхозуудай ажахын экономическа гол шухала показательнуудай нэгэниинь мүн. Өөрынгөө гол шухала баялиг байһан газар дайдые колхозуудай хэр зэргээр ашаглан хэрэглэдэгые тус показатель тодорхойлжо үгэнэ. Колхозуудай ажахын хэр зэргээр хүгжэжэ байһые шэнжэлэн үзэхын тулада нэгэ гү, али хоёр зүйлэй продукциие абажа хараха бэшэ, харин колхозой үйлэдбэрилдэг бүхы зүйлэй продуктнуудые хараадаа абалсаха шухала.

Элдүүриингээ газарай 100 гектар бүхэндэ хэды шэнээн продукци 1955 ондо Хориин МТС-эй зоноҫохи колхозуудай үйлэдбэрилэн абаһаниинь иимэ жэшээ баримтануудһаа харагдана:

Колхозуудай нэрэ	Элдүүриин 100 гектар бүхэндэ				Хахалагдаһан газарай 100 гектар бүхэндэ абтаһан гахайн мяхан (центнер)	Ороо̄һото культуранудай 100 гектар бүхэндэ абтаһан үндэгэн (шт.)
	Таряа (цент.)	һү (цент.)	мяха (цент.)	нооһо (кг.)		
Молотовой нэрэмжэтэ	97	9,4	3,3	75	1,7	—
Ленинэй нэрэмжэтэ	38	11,5	3	83	1	176
Карл Марксын нэрэмжэтэ	23	18,4	4,3	78	1,8	58
«Красный партизан»	41	15,9	4,1	134	—	400
«Путь Сталина»	23	8,16	2,6	71	0,8	213
Хрущевой нэрэмжэтэ	14	11,41	4,8	92	1,1	214
«Улаан Одон»	25	9,23	3,1	104	0,3	465

Эдэ жэшээ баримтанууд юу харуулнаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, Хориин МТС-эй зонын колхозууд элдүүриингээ газарай 100 гектар бүхэндэ продукци тон багаар үйлэдбэрилэн абана, хоёрдохёор, зарим колхозуудта, бэшэ продуктнуудһаа ороо̄һо таряан, нүгөөдэ заримандань һүн, үшөө нүгөөдүүлдэнь мяхан ехээр үйлэдбэрилэгдэн абтана. Ажахыгаа ямар колхозой ашагтай һайнаар эрхилжэ байһые зүбөөр тодорхойлхын тула колхозой бүхы валовой продукциие мүнгэндэ оруулжа үзэхэ хэрэгтэй.

Жэшээ болгон Хориин аймагай Ленинэй ба Молотовой нэрэмжэтэ колхозуудые абаад үзэе. Эдэ хоёр зэргэлээд байһан колхозууд юм. Хэрбээ 1955 ондо эдэ хоёр колхозой үйлэдбэрилэн абаһан бүхы продукциие гүрэнэй худалдан абадаг сэндэ оруулха болоо һаа, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 1.812,3 мянган түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн абаһан, харин Молотовой нэрэмжэтэ колхоз—1.228,7 мянган түхэригэй продукци абаһан байха юм. Элдүүриингээ газарай 100 гектар бүхэндэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз 9084 түхэригэй валовой продукци, харин Молотовой нэрэмжэтэ колхоз—17478 түхэригэй продукци үйлэдбэрилэн абаа. Энээн дээрэһээ харахада, элдүүрнингээ газарые Молотовой нэрэмжэтэ колхоз нүгөөдэ колхозһоо һайнаар ашаглажа шадаһан байна. Гэхэ зуура, Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельдэ хүдэлмэриин наһанай ажал хэжэ шадаха нэгэ хүүниинь нүгөөдэ колхозойхиһоо бага олзо доход олоһон байха юм. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хүдэлмэриин наһанай ажал хэжэ шадаха нэгэ хүн 7427 түхэригэй продукци үйлэдбэрилһэн байна. Харин тиихэдэ Молотовой нэрэмжэтэ колхоздо хүдэлмэриин наһанай нэгэ колхознигын 6501 түхэригэй продукци үйлэдбэрилөө. Тиимэ ушарһаа Молотовой нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артельдэ ажалай ресурснууд дутуугаар хэрэглэгдэнэ, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдтэ орходоо тэдэнэр бага ажалтай байна.

Тиимэ дээрэһээ, элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ үйлэдбэрилэгдэһэн хүдөө ажахын продуктнуудай хэмжээе, хүдэлмэриин наһанай ажал хэжэ шадаха колхозник бүхэнэй олоһон доходой хэмжээе сасуулжа үзөө хада колхозуудай ажахын дүнгүүд, мүн тэрэшэлэн колхоз доторхи бригадануудай ба малай фермэнүүдэй хүдэлмэриин дүнгүүд зүб мүрөөр сэгнэгдэхэ аргатай.

Колхознигуудай ажалай эмхидхэлые ба түлөөһые колхоз бүхэндэ зүбөөр табиха, тиигэжэ продукци бүхэнэй үйлэдбэрилгэдэ гаргашалагдадаг ажалые ба мүнгэ зөөриие бага болгохо гээшэ мүнөө тон шухала. Ажалта үдэрэйнгөө үнэ сэнгые дээшэлүүлжэ, ниитынгээ ажахые саашадань хүгжөөхэ ябадалда колхознигуудые улам эдэбхитэй болгохо гээшэ колхоз бүхэнэй хойшолуулагдашагүй зорилго мүн.

Ажалай нормо ба түлөөһэн тухай асуудалнуудые колхозуудта хаража үзэхэ зуураа, мүнөө үедэхи хүдөө ажахын техникын үндэһэ һуури дээрэ ажалай бүтээсын ургаха ябадалые хараадаа абаха шухала. Мүнөө олохон колхозуудта ажалай нормын хэмһээ бага байһан ушарһаа тэрэниие дээшэлүүлхэ хэрэгтэй болоно. Гэхэтэй хамта, зарим хүдэлмэринүүдэй түлөө дэмы олон ажалта үдэрэй мүнөө үгтэдэг дээрэһээ тэрэниие зарим тэды хорооджо болохо байна. Жэшээнь, һаалишан бүхэндэ 18—20 толгой үнеэ даалгабал, үбэлэй үедэ һаагдаһан 100 литр һүндэ 2,5 — 3 ажалта үдэр үгэбэл таарамжатай байгаа.

Манай республикада хонид малажалаймнай эгээл олзо ехэтэй һалбари мүн. Хориин аймагай олонхи колхозууд эгээл ехэ олзо доходоо хони үсхэбэрилжэ олоһон байна. Гэбэшье, эндэхи колхознигуудай олоһон олзо доходые тооложо үзэхэдэ, бусад һалбаринуудта орходоо эбэртэ бодо мал харууһалжа, эгээл ехэ олзо доход тэдэнэй олодог ушар энэ аймагай зарим колхозуудта үзэгдэнэ. Зүгөөр эбэртэ бодо малынгые ашаг шэмээр ехэ бэшэ юм. Теэд яахадаа хони үсхэбэрилгэһөө бэшэ, харин эбэртэ бодо малһаа олзо доход ехээр абтаа гээшэб? Энэ ямар ушар дээрэһээ болоноб гэхэдэ, тус аймагай зарим колхозуудай хонишодой ажалай нормо үшөө багаар тогтоогдонхой. Жэшээнь, 300—350 толгой хонидые зарим ушарта аяар гурба, гү, али дүрбэн хүн харууһалжа байдаг юм. Тиимэһээ гурбан хүнһөө бүридэһэн хонишодой бригадада 500—600 толгой хонидые даалгажа, хони харууһалгын ажалай гаргашануудые доошолуулха, хонишодой олзо доходые дээшэлүүлхэ шухала.

Элдэб хамһабариин, ашаг үрэ багатай хүдэлмэридэ зарим колхозууд ехэ олон ажалта үдэрөө гаргашалдаг байна. Тиигэжэ саашадаа огто болохогүй. Хамһабариин хүдэлмэринүүдтэ гаргашалагдадаг ажалта үдэрөө тон ехээр хороохо шухала.

Тэрэшэлэн колхозуудтахи захиргаанай аппарадые эрид хороохо, хэды шэнээн хэмжээнэй продукци үйлэдбэрилэгдэн абтанаб, тэрэнэй жэшээгээр колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, мэргэжэлтэдэй ажалай түлөөһэ тогтоохо шухала.

Продукци үйлэдбэрилгын гаргашануудые хороохо хэрэгтэ МТС-үүдэй тракторна бригадануудай ажалай эмхидхэлые гуримшуулха гээшэ ехэ удхашанартай.

Тиимэ болохолоороо, наукын түйлалтануудые, түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр хэрэглэн, колхозууд ба МТС-үүд хүсэ, зөөри багаар гаргажа, хүдөө ажахын продукци эрид ехээр үйлэдбэрилэн абадаг болохо гүйсэд арга боломжотой.

Ашаглагдаагүй арга боломжонууд

(*Маленковой нэрэмжэтэ колхозой зоотехник С. М. Старновай хэлэһэн үгэһөө*)

Хүсэ, зөөри багаар гаргашалжа, хүдөө ажахын продукци — мяха, һү, нооһо улам ехээр үйлэдбэрилэн абадаг болохо хэрэгтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд анхаралаа үшөөл багаар хандуулна гэхэдэ алдуу болохогүй. Энээниие манай колхозой жэшээ дээрэһээ элитээр хаража болоно. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүриһөө дунда жэшээгээр 1236 литр һү гэхэ гү, али урда жэлэйхиһээ хоёр дахин ехэ һү һааһан байнабди. Зүгөөр тэрэниие элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ хубаажа үзэбэл, оройдоо 12 центнер һүн хүртэнэ. Хүсэ, зөөри багаар гаргашалжа, элдүүриин газарай 100 гектар бүхэндэ хүдөө ажахын продукци эрид ехээр үйлэдбэрилдэг болохо зорилго манай урда табигданхай ха юм. Теэд энэ зорилгоёо бидэнэр үшөөл хангалтагүйгөөр бэелүүлнэбди. Энэ юун дээрэһээ болоноб?

Нэн түрүүн ашагта малаймнай тоо толгой үсөөн байна. Элдүүриин газарай 100 га бүридэ колхозой эбэртэ бодо малые хубаажа үзэхэ болоо һаа, оройдоо 3 толгой, тэрэ тоодо нэгэ толгой үнеэн хүртэнэ. Малаа эрид олошоруулха гүйсэд арга боломжотой байһамнай дамжаггүй. Зүгөөр тэрэнээ хэрэглэжэ шаданагүйбди. Табан жэлэй урда тээ манай колхоз 500 гаран үхэртэй байһан аад, мүнөө оройдоо 200-гаад толгой үхэртэй болонхой. Тэжээлэй бата бэхи база байгуулжа шадаагүй дээрэһээмнай малай тоо иимэ олоор хороогдоо. Юуб гэхэдэ, газараа һайнаар ашаглажа шаданагүйбди. Сабшалангаймнай хахадынь шахуу бургааһа буртагта даруулһан гү, али уһа намагта абхуулһан байха юм.

Шэмэтэ тэжээл—турнепс, корнеплод, кукуруза һайтар таринагүйбди. Энээн дээрэһээ үнгэрэгшэ жэлдэ малнай бүдүүн тэжээлээр оройдоо 40 процент, шэмэтэ тэжээлээр 16 процент хангагданхай байгаа. Тиимэһээ малһаа ашаг шэмэ багаар абтажа, олзо доходнай түргөөр дээшэлүүлэгдэнэгүй.

Малһаа абтаһан олзо доходнай малайнгаа харууһалга, эдеэлүүлгын



гаргашануудые арайхан гэжэ бүглэнэ. Үнгэрэгшэ жэлдэ һүнһөө 84 мянган түхэригэй олзо колхоздо оруулагдаһан аад, тэрэнэймнай 67 мянган түхэригынь һөөргөө малдаа гаргашалагдаһан байха юм. Тиимэһээ үнеэн бүриһөө оройдоо 170 түхэригэй олзо доход абтаһан байна. Ондоогоор хэлэхэдэ, 1 литр һү һаажа абахын тула 1 түхэриг мүнгэн гаргашалагдажа, тэрэнһээ 1,2 түхэриг гэдэргээ бусаагдажа абтаһан байха юм. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, малажалһаа абадаг олзо доходнай тон бага байна бшуу. Хэрбээ үнеэн бүриһөө 1600—2000 литрһээ доошо бэшэ һү һаадаг болоо һаа, һүнһөө бага бэшэ олзо доход оруулжа шадаха байнабди.

Малаа зүбөөр харууһалжа, эдеэлүүлжэ шададаггүй дээрэһээ мүн һү абаха хэрэгтэ хэмһээ ехэ гаргаша гарганабди. Жэшээнь, үнеэ тээ үнэгүйхэн силос ехээр эдюулхэ оронҗо, харин үнэтэ концентрированиэ тэжээл ехээр үгэнэбди. Гадна, үнеэдэй һубайрдаг ушар һүнэй өөрынь үные ехэтэ дээшэлүүлдэг гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ 18 үнеэднай һубай байжа аяар 20 мянган литр һү дутуу абтаһан байнабди. Энэ ушар һү абалгын гаргашые баһал дээшэлүүлсэн байна.

Тиихэдэ нёдондо 1 центнер һү абахадэ 7 ажалта үдэр гаргашалаабди. Юундэ иимэ ехээр гаргашалагдааб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэ гурба удаа һаадаг байгаабди. Мүн фермэ дээрэмнай ажал ехэтэй хүдэлмэри огто механизацилагдаагүй байна. Элэ бүгэдэ дээрэһээ һү абалгада хүсэ, зөөри хэмһээ тиимэ ехээр гаргашалагдаа.

Тиимэ дээрэһээ һү абалгын гаргашануудые эрид доошолуулхын түлөө тэмсэхэ зэргэтэйбди. Энэ жэлдэ нэгэшье үнеэ һубайруулхагүй гэһэн зорилго табинхайбди. Ойрын хоёр жэлэй туршада үнеэдэйнгээ толгойе хоёр дахин олошоруулжа, тэдэнэй харууһалга, эдеэлүүлгые эрид һайжаруулха байнабди. Малдаа гүйсэд хүрэхэ тэжээл, илангаяа шэмэтэ тэжээл ехээр бэлдэдэг болохын тула сабшалангайнгаа газар нэн түрүүн һайжаруулхабди. Энэ жэлдэ 60 гаран гектар газараа буртаг бургааһанһаа арилгажа уһалаад, тэрэнээ сабшалангай газар болгообди. Мүн 50 гектар газарта кукуруза тарихабди. Малшадай ажалай түлөөһэ дахин һайнаар хаража үзэхэбди. Үнеэдээ хоёр удаа һаадаг болохобди.

Эдэ бүгэдын ашаар мүнөө жэлһээ эхилжэ 1 центнер һү абалгада хэрэгтэ хоёр ажалта үдэрһөө дээшэ бэшые гаргашалха гэжэ хараалнахайбди.

Хонидоо һайнаар үсхэбэрилжэ шадаа һаа, колхозойнгоо олзые дээшэлүүлхэбди

(*Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Б. М. Мижитовэй хэлэһэн үгэһөө*)

Манай колхоз аймаг соогоо яһала олон хонитой колхозуудай нэгэн юм. Ажахын энэ жэлэй эхиндэ 9503 хонитой байгаабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ 154,9 центнер нооһо хайшалжа абаабди. Тиигэжэ хонинһоо 414 мянган түхэригэй, тэрэ тоодо ганса нооһо тушааһанһаа 260 мянга гаран түхэригэй олзо доход үнгэрэгшэ жэлдэ абаһан байнабди.

Колхозой правлени ба партийна организаци хони үсхэбэрилхэ, нарин ба нарибтар нооһо ехээр абадаг болохо хэрэгтэ һүүлэй үедэ тон ехэ анхарал хандуулдаг болоо. Юуб гэхэдэ, нарин ба нарибтар нооһотой хони олоор үсхэбэрилхэ гээшэ экономическа талаараа ехэ олзотой байна. Жэшээнь, нарин ба шэрүүн нооһотой хоёр хонидо тон адли ажал гаргашалагдаһан аад, харин нарин нооһотой хониноо хэдэн дахин ехэ олзо доход абтадаг ха юм. 1953 ондо нарин нооһотой хонин бүхэнһөө шэрүүн нооһотой хониноойхидо орходоо дунда зэргээр 61 түхэриг олзо үлүү ехээр абаһан байнабди. Тиихэдэ 1955 ондо нарин нооһотой хонин бүхэнэй 137 түхэриг олзо үгэхэдэнь, харин бүдүүн нооһотой хонимнай оройдоо 31 түхэриг олзо үгэһэн байна. Ушар иимэһээ имагтал нарин нооһотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ гэһэн тобшолол хэхэ зэргэтэй болонобди.

Зүгөөр нарин ба нарибтар нооһо ехээр үйлэдбэрилхэ хэрэг гансал хонидой тоо толгойе олошоруулха ябадалһаа бэшэ, мүн хонидой үүлтэрые һайжаруулгаһаа, племенной хүдэлмэриие һайнаар ябуулһанһаа дулдыдаха байна.

Хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулха талаар һүүлэй үедэ зарим тэды үрэ дүн яһала түйлаабди. Бүхы хонидоймнай 40 процент шахууһь мүнөө нарин ба нарибтар нооһотой болгогдонхой. Тиигэжэ нооһоноймнай шанар урда урда жэлнүүдэйхиһээ нилээд һайжаруулагдаа. Энээниие һүүлэй гурбан жэлэй жэшээ дээрэһээ тодоор хаража болоно. Хэрбээ 1953 ондо оройдоо 8,2 центнер нарин ба нарибтар нооһо хайшалжа абаһан байгаа һаа, харин 1954 ондо — 38,6 центнер, 1955 ондо — 43,8 центнер нарин ба нарибтар нооһо хайшалжа абаабди. Хэрбээ 1953 ондо 57,7 центнер шэрүүн нооһо хайшалжа абаһан байгаа һаа, харин 1954 ондо шэрүүн нооһо тон багаар абаһан, үнгэрэгшэ жэлдэ тэрэниие оройдоо абахаяа болиһон байнабди. Гэбэшье, шэрүүбтэр нооһо үшөө ехээр абадаг зандаа-



бди. Бүхы нооһоноймнай 60 процент шахууһь мүнөө шэрүүбтэр юм.

Нооһо горьтойшогоор хайшалжа абадаг болоһоной, нооһонойнгоо шанарые зарим тэды һайжаруулһанай ашаар нооһо үйлэдбэрилгын гаргашые бага зэргэ доошолуулжа шадаабди. Хэрбээ 1953 ондо нэгэ центнер нооһо үйлэдбэрилхын тула 111 ажалта үдэр гаргашалагдаһан байгаа һаа, харин 1954 ондо 108 ажалта үдэр, 1955 ондо 101 ажалта үдэр гаргашалагдаа. Нооһо үйлэдбэрилгын гаргашые үшөө ехээр химдаруулха гүйсэд арга боломжын байбашье, тэрэниие хүсэд хэрэглэжэ шаданагүйбди.

Нооһо үйлэдбэрилгын гаргашые хороохын тула хонидойнгоо үүлтэрые һайжаруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ зэргэтэйбди. Тиимэһээ нарин ба нарибтар нооһотой хонидойнгоо тооe ехээр олошоруулха зэргэтэйбди. Энэ жэлдэ 11,4 мянган толгой хонидтой боложо, үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ 30 центнерһээ доошо бэшэ нооһо үлүү ехээр хайшалжа абаха гэжэ хараалаһнхайбди. Тиихэдэ 1960 ондо колхознай 22 мянган толгой хонидтой болохо. Тэдэмнай [...]тадаа шахуу нарин ба нарибтар [...]һотой байха юм. Тиигэжэ 1955 [...]хиһоо хоёр дахинһаа үлүү ехэ н[...] абадаг болохобди.

Энэ горьтойхон зорилго мүн. [...] зорилгые амжалтатайгаар дүүргэ[...] тула хонидойнгоо үүлтэрые һа[...]руулха, эхэ хонидоо нилээд оло[...]руулха ёһотойбди. Зүгөөр һү[...] дүрбэн жэлые абажа үзэхэ б[...] һаа, эдэ хонидоймнай тоо толгой үсөөн, бүхы хонидойнгоо оройдоо [...] процент бага үлүүтэйхэн байгаа. [...] ушарһаа һүүлэй гурбан жэл соо [...]нидойнгоо тооe олошоруулжа ша[...]гүйгөөр, нэгэл хэмдэнь байлгаа[...] Энэ юун дээрэһээ болооб гэхэдэ, [...] бүхэндэ олон толгой эрэ хони[...] эрьенүүдые байлгадаг байнабди.

Нарин ба нарибтар нооһотой [...] хонин гээшэ ехэ нооһошье, ехэ м[...]шье үгэдэгынь элитэ. Нэгэ [...]лаараа энэ һайшаалтай. Зүгөөр [...] хонидые баряад лэ, харин эмэ х[...]доо үсөөрүүлхэ гээшэ тон буруу [...]на. Тиимэһээ ойрын жэлнүүдэй т[...] шада эхэ хонидойнгоо тооe бүхы [...] нидойнгоо тоотой 40—50 проц[...] хүрэтэр олошоруулха гэжэ шин[...] хэйбди.

Хонидойнгоо үүлтэрые һайжа[...]ха хүдэлмэри ёһотойгоор эрхи[...] шадаагүй һаа, нарин ба нариб[...] нооһотой хонидойнгоо тооe ол[...]руулжа шадахагүй байнабди. Ти[...]һээ һүүлэй хоёр жэлэй туршада [...]рин нооһотой 30-аад хуса худа[...]жа абаабди. Тиигэбэшье, искусств[...]на аргаар хонидые ороондо ору[...] хэрэг мүнөө болотороо хангалт[...]гөөр эмхидхэгдэнхэй. Нооһоно[...] шанарые хараадаа абалсан, үү[...] үүлтэрээрнь хонидоо хүсэд ил[...] шадаадүй байнабди. Энэ хэрэгт[...]риин МТС-эй дирекци, тэрэнэй м[...] гэжэлтэд зохихо туһаламжа м[...] үшөө үзүүлнэгүй.

Хониднай олоороо һубай[...] Энээниие хэрэгсээнэгүйбди. Т[...] дээрэһээ һүүлэй хоёр жэл[...] туршада 2700 толгой хурьга д[...] абаабди. Энэ ушарһаа хонидо[...] байрха ябадалые бүримүһэн ус[...] хаха гээшэ хүсэ багаар гарга[...] нооһо ехээр үйлэдбэрилдэг бол[...] шухала арга нүхэсэлнүүдэй н[...]ниинь мүн.

Тракторна хүдэлмэриин өөрынь үные химдаруулхын түлөө

(*Үдын МТС-эй директор И. Д. Далбаевай хэлэһэн үгэһөө*)

Тракторна хүдэлмэриин өөрынь үнэ сэн гээшэ МТС-эй үйлэдбэриин экономическа шухала показатель мүн байһаниинь элитэ. МТС бүхэндэ үйлэдбэриин гаргашануудые шадаал һаа бага болгохо, тракторна хүдэлмэриин өөрынь үные 16 процентһээ бага бэшээр химдаруулжа, МТС-эй хүдэлмэриин түлөө гүрэндэ үгтэдэг хүдөө ажахын продукциин үные нилээд доошолуулха шухала гэжэ КПСС-эй XX съездын Директивэнүүд дотор хэлэгдэнэ. Гадна, энэ жэлһээ эхилжэ, оронoймнай МТС-үүд ажахын тоосоондо оруулагдаха, тэрэ тоодо манайшье республикын зарим МТС-үүд иимэ гуримтай боложо эхилхэ байна. Тиимэһээ үйлэдбэриин гаргашануудые бүхы хэм[...]гээр доошолуулха асуудалда [...] бүриин анхарал хандуулагдаха з[...]гэтэй.

КПСС-эй XX съездын шиидхэбэр[...]нүүдые зүбшэн хэлсэхэ зуураа, [...]най МТС-эй механизаторнууд, ин[...]

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюур[...])

Хориин аймагта болоһон экономическа конференци

…родукци ехээр үйлэдбэрилэн абадаг болое

* * *

…-техническэ худэлмэрилэгшэд …4 тракторна бригадые ажа… …соондо гүйсэд оруулха гэжэ …байна. …жэ, нэгэдэхээр, гүрэнэй мүн… …ехээр алмагдаха, хоёрдохёор …бүтээсые дээшэлүүлхын, …барита ажалайнгаа шанарые …улхын түлөө механизато-р… …ёнотойгоор тэмсэхэ; техникэ… …тай һайнаар хандаха байна. …й МТС-тэ тракторна худэлмэ… …үнэ үшөө ехэ байна гэ… …тэмдэглэхэ шухала. Тэрэ… …гэрһэн жэлэй дүнгүүд гэр… …1955 ондо 1 гектарта хэгдэһэн… …гэгшэдэй тракторна бригада… …1 гектарта хэгдэһэн трактор… …дэлмэриин өөрынь үнэ түсэб… …—5 түхэригөөр үлүү ехэ байгаа. …ляа тракторнууд ба бусад ме… …муудай заһабарилга дээрэ, за… …анай-ажахын гаргашануудта …зөөри хэмһээ үлүү ехээр гар… …гдаа.

…кторна худэлмэриин өөрынь …хэмһээнь ехэ болгоһоноймной …МТС-эй худэлмэриин түлөө …колхозуудай тушаадаг хү… …ажахын продуктнуудай өөрынь …дээшэлһэн байна. Үнгэрэгшэ …манай МТС-эй зонодо 1 цент… …ооһо тарян хараалагдаһан …аяар 248 түхэригөөр, 1 цент… …хан—6 түхэригөөр, 1 центнер …19 түхэригөөр үнэтэй болгогдо… …байна.

…юу харуулнаб гэхэдэ, бидэнэр …таа ашагтай һайнаар үшөө эр… …шададаггүй, 1 центнер орооһо …мяха, һү ба нооһо үйлэдбэри… …ахын тула хэды шэнээн мүнгэ …худэлмэриин хүсэнэй гаргаша… …ха ёһотой байһыень һайтар …ко үзэдэггүй байнабди. Хэ… …ээн хүсэ, зөөри гаргашалжа, …шэнээн продукци үйлэдбэрилэн …а үшөө хүсэд тооложо шадахагүй байгаа һаа, ажалаа зүбөөр хүтэлбэрилжэ яажа бирха бибди.

Манай МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд колхозуудайнгаа, мүн машинно-тракторна станцинингаашье экономикые һайтар шэнжэлэн үзэдэггүй бай-



набди. Жэшээнь, тракторна бригадануудые абажа үзэе. Эндэ үлүү хүнүүд ехэ олон байха юм. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай МТС-тэ 84 прицепщик, 23 штурвальна, бригадирнарай 5 туһалагшад, 23 шэгнүүршэд, хэдэн тоо бүридхэлшэд ба тэдэнэй 2 туһалагшад худэлмэрилөө. Гадна, һүниин харуулшанаар 8 колхозник, мүн 7 хүн горючи зөөдэг байгаа. Тиимэ болохолоороо, тракторна бригадануудтахи имагтал хамһабариин худэлмэридэ хамта 118 хүн манда худэлмэрилжэ, тэдээндэ хамта дээрээ 125 мянган түхэриг гүрэнэй мүнгэн гаргашалагдаһан, гадна колхозуудһаа 831 центнер орооһо тарян үгтэһэн байна. Энэ хадаа продукциин өөрынь үные нилээд дээшэлүүлэлсэһэниинь элитэ.

Ушар иимэһээ тракторна бригадануудай штадые бодомжотойгоор дахинаа хаража үзэхэ хэрэгтэй болоно. Тракторна бригадануудай хамһабариин худэлмэридэ ажалладаг хүнүүдэй тооё үсөөрүүлхэ гэжэ манай МТС-эй дирекци ба партийна организаци шиидэһэн байна. Мүнөө хабарһаа эхилжэ, бригадирнуудай 5 туһалагшадай орондо 2 туһалагшад, 84 прицепщигүүдэй орондо 42 прицепщик, 23 штурвальнинн орондо 14 штурвальна худэлмэрилхэ юм. Гадна, тоо бүридхэлшэдэй туһалагшадгүйгөөр худэлмэрилхэ, һүниин харуулшад, горючи зөөгшэдые 12 хүнөөр үсөөрүүлхэ гэжэ хараалаабди. Тиигэжэ хамһабариин худэлмэридэ ажалладаг 60 гаран механизаторнууд ба колхознигууд үлүү гаража, колхозуудай правленинүүдэй мэдэлдэ үгтэхэ юм. Тракторна бригадануудай штадые иимээр хороогоод байхадаа, 41 мянган түхэриг мүнгэнэй, 460 центнер орооһо тарянай алмалта хэгдэхэ болоно.

Гадна, тракторнуудые ба бусад механизмуудые заһабарилха талаар 38 мянга үлүүтэй түхэригэй алмалта хэхэбди. 23 мянган түхэригэй горючи ба түрхихэ материал алмахабди.

Тиигэжэ зөөлэн хахалалгада оруулан бодоходо, гектар бүриин 1 түхэриг 67 мүнгэнэй алмалта тракторна худэлмэридэ хэжэ, бүхы дээрээ МТС дотороо 100 шахуу мянган түхэригэй гүрэнэй мүнгэ зөөри, 760 центнер орооһо таряа алмажа шадахабди. Тэрэнэй ашаар МТС-эй худэлмэриин түлөө гүрэндэ колхозуудай тушаадаг продукциин өөрын үнэ сэн иимээр химдаруулагдаха байна: центнер орооһо тарянай өөрынь үнэ 7 түхэригөөр, центнер һүн — 9 түхэригөөр, центнер мяхан—30 түхэригөөр доошолуулагдаха юм. Мүн бусадшье продуктнуудай өөрынь үнэ нилээд бага болгогдохо байна. Хараалагдаһан эдэ хэмжээ-ябуулгануудаа гүйсэд бүрин бэелүүлхэ манда дүүрэн арга боломжо ба хүсэл зориг бии.

абтаа. Харин центнер һүнэй өөрын үнэ аяар 78 түхэриг байгаа. Саашадаа иимэ байжа болохогүй. Түрүү ажахынуудһаа жэшээ абан, энэ жэлдэ фермэнүүдэйнгээ худэлмэрилэгшэдэй ажалай нормые, ажалта үдэрэй түлөөһые дахинаа хаража үзэхэбди. Һүнэй 100 литр бүхэндэ энэ жэлэй апрелиин 1-һээ эхилжэ, 1,25-һаа — 2,5 ажалта үдэр үгэхэ, нэгэ тугал абаһанай түлөө 12 бэшэ, харин 8 ажалта үдэр үгэхэ гэжэ хэлсээбди. Һаалишан бүхэн 15 үнеэтэй байха, 60-һаа—80 толгой хүрэтэр мал адуулагшадта даалгагдаха болонхой. Гадна, тугалшад 35 толгой тугал даажа абаад, тэдэнээ жэлтэй болторнь харууһалха юм.

Манай колхоз малаар, илангаяа үнеэдээр үсөөн байһан дээрэһээ һү, мяха багаар абана. Жэшээнь, эдлүүриингээ 100 гектар бүхэндэ миин 10 толгой эбэртэ бодо малтай, тэрэ тоодо 3 толгой үнеэтэй байнабди. Тиимэһээ ойрын жэлнүүдэй туршада малайнгаа, нэн түрүүн үнеэдэйнгээ тооё эрид олошоруулха зэргэтэйбди. Энэ талаар зарим тэды худэлмэри хэгдэжэ эхилэнхэй. Үглэтэрэ 10 тугал худалдажа абаад, тэдэнээ үнеэд болгохо, мүн эмэ һайн тугалнуудаа үнеэд болгохо байнабди.

Фермэдэхи ажал ехэтэй худэлмэрие механизацилха гээшэ малажалай продукци үйлэдбэрилхэдэ гаргаша доошолуулха арга нүхэсэл мүн. Тиимэһээ энэ жэлһээ эхилжэ, центральна фермэнүүдэ үнеэдые электрын хүсөөр һаадаг болгохобди. Энэ хадаа 2 һаалишадые үлүү гаргажа үгэхэ байна. Мүн фермэдэмнай дүүжэн харгы хэгдэхэ.

* * *

Малаа зүбөөр эдеэлүүлхэ ябадал һү, мяха үйлэдбэрилгын гаргашануудые багадхажа үгэхэ байна. Малдаа үнэтэ концентрат ехээр эдюулээд, харин силос багаар үгэнэбди.

1956 ондо 240 гектар кукуруза тарихабди. Тэрэнэйнгээ 200 гектарһаа набша ногоо, мүн буурсаг абаха гэжэ хараалнабди. Тиигэжэ нёдондонойхиноо 3—4 дахин ехээр силос дараха болонобди. Нүгөөдэ 40 гектар кукурузамнай зунай үедэ нэмэлтэ тэжээл болгогдон һаамхай үнеэдтэ эдюулэгдэхэ юм. Гадна, ногоон конвейер болгожо хэрэглэхын тула 100 гектар газарта зелёнко тараад, малдаа эдюулһэнэйнгээ һүүлээр, намартаа тэрэнээ пар болгон хахалхабди.

Гахай олоор шахая

(„Красный Партизан" колхозой түрүүлэгшэ А. И. Козловой хэлэһэн үгэһөө)

…СС-эй XX съезд мяха ехээр үй…лхэ зорилго табиһан байна. …ехээр үйлэдбэрилхын тула га…оор шахаха хэрэгтэй. Тиимэ…э жэлһээ гахай олоор шахажа …манай.

…ндо 206 толгой поршоонхо …аад, тэдэнэйнгээ олонхидынь …итуудтаа тараажа үгэжэрхи…гаабди. Хэрбээ тиигээгүй, …онхонуудаа шахажа худалдаа …мянган түхэригэй олзо доход …эмди. Энэ манай алдуу боло…гаа.

…гаргаша хээд, ехэ мяха үй…лэн абаха зэргэтэйбди. Зү…хай харууһалха хэрэгтэ мү…алшье, мүнгэ зөөришье ехээр …лагдана гэжэ тэмдэглэхэ шу…эээние һайтар тоолоод үзэ…ай, нэгэ гахайе тэжээхын ту…955 ондо аяар 200 түхэриг мүн…ашалһан байгаабди. Харин га…эмнай оройдоо 222 түхэригэй …ход үгэһэн юм. Гахай үсхэбэ…рэгтэ гаргашалагдаһан нэгэ …үдэр оройдоо 8 түхэригэй ол…эн байна. Гахай иигэжэ үсхэ…э огто болохогүй байһыень …рэһээ мэдэрһэн байнабди. …лһээ эхилжэ гахай үсхэбэ…дэние шахан таргалуулха …тон ондоогоор хандаха гэжэ …бди. Мүнөө жэлэй январиин 1-дэ 77 толгой гахайтай, тэрэ тоодо 10 эхэ гахайтай байгаабди. Тэрээнһээ мүнөө жэлдэ 156 поршоонхо абаха байнабди. Тиигэжэ хамта дээрээ 230 толгой гахайтай болохобди. Тэдэнһээ 135 толгой гахайе гурба удаа һуба-



рюулан бүлэг бүлэгөөрнь шахажа, хамта 110 центнер мяха абаха байнабди. Амидын шэгнүүрээр килограмм мяхан 7 түхэригтэ гэжэ бодохо болоошье һаамнай, 76 мянган түхэригэй олзо доход ганса гахайн мяха худалдаһанһаа абаха байнабди. Теэд нёдондо жэлдэ нэгэшье центнер гахайн мяха худалдаагүйгөө хараадаа абаха болоо һаамнай, мүнөө жэлдэ гахаймнай фермэ колхоздоо горьтойхон доход үгэхэ болоно. Гахайн үнэгүй мяха ехээр абахын тула үнэгүй тэжээл элбэг ехээр бэлдэхэ ёһотой болонобди. Энэ жэлдэ 5 га турнепс, 15 гектар хартаабха, мүн 10 гаран гектар кукуруза тарижа, гахайнуудаа тэжээхэ гэжэ шиидээбди.

Гадна, гахай харууһалгын гаргашануудые доошолуулха байнабди. Хэрбээ 1955 ондо нэгэ гахай харууһалхын тула 14 ажалта үдэр гаргашалагдаһан байгаа һаань, мүнөө жэлдэ 12,5 ажалта үдэр гаргашалагдаха юм. Энэ жэлдэ гахай харууһалха, эдеэлүүлхэ хэрэгтэмнай хамта 26 мянган түхэриг гаргашалагдаха байна. Гахайн мяха худалдажа, 76 мянган түхэриг олзо ороо һаа, колхознай 50 мянган түхэригэй сэбэр олзо доход абаха байна. Мүн гахай тэжээлгын гаргашануудые хоёр дахин бага болгохо гэжэ харааланхайбди. Тиихэдэмнай гахайн фермэдэ гаргашалагдаһан нэгэ ажалта үдэр 24 түхэригэй олзо үгэхэ ёһотой болоно. Иигэжэ шадаал һаа, гахай үсхэбэрилхэ хэрэгые һайнаар эрхилжэ, гахайнгаа фермые олзо ехэтэй һалбари болгохо байнабди.

…а гаргаша гаргажа, һү ехээр һаадаг болоебди

(„Победа" колхозой зоотехник А. И. Ивановай хэлэһэн үгэһөө)

…үедэ манай колхоздо мал…ашаг шэмэ бага зэргээр ур…айнхай. Энэ юун дээрэһээ бо…эдэ, урда жэлнүүдэйхиһээ …рированнэ тэжээл, силос үн…жэлдэ ехээр бэлдэһэн бай… Энэ жэлдэ үнеэн бүридэ 10 …кг, силос үгэхэһөө гадна, …5—3 кг. хүрэтэр тарян тал… …нэбди. 1954 онойхидо орхо… …ондо үнеэн бүриһөө дунда …эр 60 шахуу литр һү ехээр. …мүн ажахын энэ жэлэй тү… 6 һарын туршада нёдондо…ыенхиһээ 143 литр һү үнеэн …ехээр һааһан байнабди.

…й һү шэмые дээшэлүүлхэ …тугалаа эхэһээнь һалга…үлдэр ушар ехэ туһа нэмэ…жо үгөө. Тэрэнэй ашаар, …нёдондоной зунай һаранууд…шада үнеэн бүхэнһөө үдэр …—3 литр һү үлүү һаадаг, тү…лишад Мартынова, Паршко…бусад даажа байһан үнеэн бү…дэрэй 8—10 литрһээ доошо …һаадаг байгаа.

…үнгэрэгшэ жэлдэ центнер …ажалта үдэр, нэгэ толгой …бодо малые харууһалан ондо… …тула 39 ажалта …гашалагдаа. Энээн дээрэ…харада, малаймнай һү …рим тэды дээшэлүүлэгдэжэ …һаа, тэрээндэ ажалай …тон ехэ байһан зангаараа. …дээрэ ажалта үдэр яахадаа хэмһээ ехээр гаргашалагданаб гэхэдэ, малшадай ажалай нормо бага, ажалта үдэрэй түлөөһэн хэмһээ ехэ байна гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Жэшээнь, манай фермын худэлмэришэн бүхэндэ оройдоо 15 толгой



эбэртэ бодо мал, һаалишан бүхэндэ миин 12—14 үнеэн хүртэнэ. Энээн дээрэһээ харахада, малшадай ажалай нормо манда тон бага бшуу. Гэхэ зуура, үбэлэй үедэ һаалишанай һааһан 100 литр һүн бүхэндэ 1,8 ажалта үдэр үгтэнэ ха юм. Мүн мал адуулагшадай ажалта үдэрэй түлөөһэн баһал хэмһээ ехэ гэжэ тэмдэглэхэ шухала.

Эдэ бүгэдые һайтар тоолоод үзэхэдэмнай, имагтал һаалишадта ба мал адуулагшадта үнгэрэгшэ жэлдэ 3624 ажалта үдэр үлүү ехээр гаргашалһан байгаабди. Хэрбээ үлүү гаргаша иимэ ехээр хээгүй һаа, үнгэрэгшэ жэлдэ центнер һүнэй өөрын үные 7 түхэригһөө бага бэшээр доошолуулжа шадаха байгаабди.

Гадна, элдэб захиргаанай хэрэг эрхилдэг тушаалтанда ажалта үдэр хэмһээ үлүүгээр гаргашалагдана. Жэшээнь, эбэртэ бодо малай хоёр фермэтэйбди. Нэгэ фермэмнай оройдоо 100 толгой, нүгөөдэнь 500 толгой малтай юм. Теэд фермэ бүхэндэмнай тусгаар фермые даагша томилогдонхой байгаа. Хэрбээ энэ хоёр фермые нэгэдхэжэ, нэгэ хүндэ даалгаһан байгаа һаа, жэл соо мянга гаран ажалта үдэр алмаха байгаабди. Гадна, фермэ бүхэндэмнай тусгаар бүридхэлшэ бии. Мүн малажалые эрхилхэ түрүүлэгшын орлогшо, тэрэнэй хажуугаар зоотехник манда бии. Иимэ штадые бодомжотойгоор дахинаа хаража үзэхэ хэрэгтэй болоно. Фермын бүридхэл хэхэ хэрэгые ахалагша һаалишанда даалгажархибал, баһа 1000 тухай ажалта үдэр алмаха байнабди.

Малажалһаамнай товарна продукци үшөө багаар абтана. Энэ ушарһаа колхозой олзо доход үшөө бага байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ үнеэн бүхэнһөө оройдоо 232 түхэриг доход

Экономическа конференци иигэжэ шиидхэбэ:

КПСС-эй XX съезд ажал ба мүнгэ зөөри багаар гаргашалжа, хүдөө ажахын бүхы түрэлэй продукци элбэг ехээр үйлэдбэрилдэг болохо зорилго табиһан байна. Энэ зорилгые амжалтатайгаар бэелүүлхын тула бүхы партийна организацинууд, колхозуудай ба МТС-үүдэй худэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд хүдөө ажахын үйлэдбэриин экономикые гүнзэгыгөөр шудалха, колхозуудые болон МТС-үүдые шадамар бэрхээр, ашагтай һайнаар хүтэлбэрилхэ уялгатай.

Гэхэ зуура, малажалай ба тарянажалай продуктнуудые элбэг ехээр үйлэдбэрилхэ, тус һалбаринуудые тон ашаг олзо ехэтэй болгохо дотоодой резервнүүдэй үшөө муугаар ашаглагдадаг байһание манай аймагай колхозуудай, МТС-үүдэй ажалые экономическа талааруь шэнжэлжэ үзэхэдэ харагдана.

Ажалай ба үйлэдбэриин угаа ехэ гаргашанууд продукциин өөрынь үные дээшэлүүлнэ, колхозуудай ба колхознигуудай олзо доходые бага болгоно. Продукци үйлэдбэрилжэ, олзо доход абахын орондо, харин зарим колхозууд тэрээнһээ гарзада ородог байха юм.

Продукци үйлэдбэрилгын ажалай ба мүнгэ зөөриин гаргашануудай хэмһээ ехэ байһаниинь нэн түрүүн юугээр тайлбарилагданаб гэхэдэ, олохон колхозууд хүдөө ажахын культурануудай угаа бага ургаса абана, адуу малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, тоо толгойень олшоруулжа шаданагүй.

Зоотехническэ ба агротехническэ түрүү арга методууд колхозуудта хангалтагүйгөөр нэбтэрүүлэгдэнэ. Зарим колхозуудай тарилгын талмайнуудай структура баян ба тогтууритай ургаса абаха зорилгодо харюусажа шадахагүй байна. Минеральна болон нютагай үтэгжүүлгэ багаар хэрэглэгдэнэ. Тарянай, сабшалангай ба бэлшээриин газарнууд һайнаар уһалагданагүй.

Ажалай түлөөһэ хэмһээ ехээр дээшэлүүлһэн, ажалай нормые багаар хараалһан, дэмы ехэ штат барижа байһан ушар олохон колхозуудта үзэгдэнэ. Ажалта үдэрые зүбөөр гаргашалхын хойноһоо шанга хиналта табигданагүй, ашаггүй гаргашанууд үшөөл ехэ байһан зангаараа.

Тракторна худэлмэриин өөрын үнэ, МТС-эй худэлмэриин түлөө үгтэдэг натуро-түлбэриин өөрын үнэ хэмһээ ехэ байха юм. МТС-үүдтэ техникэ муугаар хэрэглэгдэнэ, захиргаанай-ажахын аппарадые сомордхохын, тракторна бригадануудтахи ажалай эмхидхэлые һайжаруулхын түлөө ёһотой тэмсэл хэгдэнэгүй.

Экономическа конференци доро дурсагдагша продуктнуудые үйлэдбэрилгэдэ хүсэ, зөөри гаргашалгые доошолуулха гэжэ дурадхаба гэбэл:

I. ҺҮ

Һаалишадай ба малшадай ажалай түлөөһые дахинаа хаража үзэхэ, тиихэдээ һүнэй хэмжээе, малайнгаа түл түрэсые ямараар абаһыень хараадаа абан, тэдэнэртэ ажалта үдэр үгэдэг болохые хараалха.

Һаалишан бүхэндэ 16 толгойһоо үсөөн бэшэ үнеэд, мал адуулагша бүхэндэ 70—100 толгойһоо үсөөн бэшэ мал даалгагдаха, бүхы колхозууд үнеэдээ сүүдхэ соогоо хоёр удаа һааха зэргэтэй.

Нютагай үүлтэрэй үнеэн бүриһөө үдэр соо 6—10 литрһээ доошо бэшэ һү һаахын түлөө социалистическэ мүрысөө һаалишадай дунда дэлгэрүүлхэ. Товарна һү ехээр абадаг болохын, тэрэнэй тоһолигые дээшэлүүлхын түлөө тэмсэхэ шухала. Һү һааха үдэр бүриингээ түсэбтэ даалгабарие үлүүлэн дүүргэһэнэйнь түлөө МТФ-гэй худэлмэрилэгшэдтэ нэмэлтэ түлөөһэ һүөөр гү, али мүнгөөр үгэхэ ябадалые хараалха.

Үнеэдэй һү шэмые дээшэлүүлхэ зорилгоор нэмэлтэ тэжээл болгохын тула үнеэн бүхэнэй 0,3—0,5 гектар зелёнко болон кукуруза энэ жэлдэ тариха. Уһаар хомор холын бэлшээринүүдые ашагтайгаар хэрэглэхын тула тиишэнь уһа зөөхэ, хони малаа тэндэ бэлшээхэ шухала.

Загонно системэ хэрэглэн, үнеэдээ түхэреэн сүүдхэ соо бэлшээхэ, сүүдхэ соогоо тэдэнээ гурба удаа уһалха. Һүниндөө малаа адуулдаг болохын тула мал адуулха нэгэ хүние нэмэжэ үгэхэ.

Һү һааха, үнеэдээ уһалха, тэжээл бэлэдхэхэ ба малажалай ажал ехэтэй бусад худэлмэринүүдые үргэнөөр механизацилжа эхилхэ.

Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлжэ, 1956 ондо МТФ-гэй худэлмэрилэгшэдэй **ажалай бүтээсые 20 процент дээшэлүүлхэ, нэгэ центнер һү абалгада гаргашалагдадаг ажалта үдэрые ба мүнгэ зөөрие 25—30 процентһээ бага бэшээр доошолуулха.**

II. НООҺО

Нооһоной хэмжээе ба шанарые хараадаа абан, хонишодой бригадануудай ажалай түлөөһэ дахинаа хаража үзэхэ. Эхэ хонидой отарануудые томодхохо, тиихэ зуура, нэгэ отарадахи 500—600 толгой хонидые гурбан хүн харууһалха ёһотой. Бүхы хонидтоо бонитировко хэжэ, нооһонойнь шанараар хонидоо отаранууд болгон илгаха.

Энэ жэлһээ эхилжэ, хонидые искусственна аргаар ороондо оруулха пунктнуудые колхоз бүхэндэ түхеэрхэ. 1000 эхэ хонидто нэгэ тиимэ пункт байха зэргэтэй. Бүхы колхозууд имагтал һайн үүлтэрэй хусануудтай болохо уялгатай. Хурьгадаа саг соонь илгажа, хуса болгогдохогүй эрэ хурьгадаа заһаха. Бүхы хонидой 40—45 процентнь эмэ хонид байха зэргэтэй.

Нооһо хайшалан абаха даалгабаряа үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө хонишодто нэмэлтэ түлбэри үгэхые хараалха. Нэгэ янзын нооһотой хурьгадые тэжээн түлжүүлһэнэйнь түлөө хонишодто мүнгөөр нэмэлтэ түлбэри үгэхэ.

Нооһонойнь һайса ургамсаарнь бүхы хонидоо имагтал электроагрегадуудаар хайшалха.

Эдэ хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлэн, нооһоной шанарые һайжаруулжа, **нэгэ центнер нооһо абалгада ажалай гаргашые 15—20 процентһээ бага бэшээр химдаруулха.**

III. МЯХА

Мяха үйлэдбэрилхэ түсэбөө заатагүй дүүргэхын тула бүхы колхозуудта малые бэлшээн таргалуулха гүүртэнүүдые ба отарануудые (таарамжатай газарта фермэнүүдые) эмхидхэхэ. Бэлшээридэ ябажа малай хэр зэргээр таргалуулагдаһые хараадаа абалсан, тус гүүртэнүүдэй ба отаранuудай мал адуулагшадай ажалай түлөөһэ дахинаа хаража үзэхэ. Сүүдхэ соогоо эбэртэ бодо малай амидын шэгнүүри 700 грамм, хонидой амидын шэгнүүри 120—140 грамм нэмэхэ зэргэтэй. Энээние үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө мал адуулагшадта мүнгөөр нэмэлтэ түлбэри һара бүриин дүнгэй ёһоор үгэхэ.

Ажал ба мүнгэ зөөри багаар гаргашалан, гахай шахан таргалуулха хэрэг бүхы колхозуудта эмхидхэхэ. Тиихын тула гахайнуудаа зундаа бэлшээхэ, жэл соогоо нэгэ удаа түл үгэхэ гахайнуудые үсхэбэрилхэ, эхэ гахайнуудһаа жэл соогоо 2—3 удаа түл абаха. Гахай шахан таргалуулхын тула үнэгүйхэн шэмэтэ тэжээл, ногоон тэжээл, мүн бүдүүн тэжээл һайса хэрэглэхэ.

IV. ТЭЖЭЭЛ

Уһалагдадаг эрхим һайн газартаа кукуруза ехээр тариха. Энэ жэлдэ сабшалангай, бэлшээриин газарнуудые саг соонь хоёр-гурба удаа уһалха, тэдэнээ али болохоор үтэгжүүлхэ. Тэжээл ехээр бэлэдхэхын тула ой модоной соорхойнуудые, мүн холын зарим участогуудые сабшалангай газар болгожо, үбһэ ногоо ехээр тариха.

Үбһэ хуряалгын худэлмэрие комплексноор механизацилха, тэрэшэлэн кукуруза тариха, тэрэнэй хойноһоо харууһалха, хуряаха худэлмэрие үргэнөөр механизацилха.

Тэжээл бэлэдхэлые богонихон болзор соо һайн шанартайгаар үнгэргэжэ, бэлдэһэн тэжээлээ һайнаар хуряан абаха.

Тэжээл бэлэдхэлгын ажалай нормо ба түлөөһэ дахинаа хаража үзэхэ. Сабшалангай газарые хоёрдохёо, гурбадахяа уһалһанай түлөө нэмэлтэ түлбэри үгэхые хараалха.

V. ОРООҺО ТАРЯ, ХАРТААБХА, ОВОЩЬ

Тарилгын талмайнуудай структурые дахинаа хаража үзэхэ, колхоз бүхэнэй эрхэ байдалда таарамжатай, һайн ургаса үгэдэг культурануудые ехээр таридаг болохо.

Эрхим үрэһэ хэрэглэн, агротехникэе һайжаруулан, полинуудтаа үтэгжүүлгэ оруулан, тарянайнгаа газарые уһалха бүхы арга боломжонуудые хэрэглэжэ, орооһото культурануудай ургасые али болохоор дээшэлүүлхэ.

Хуряалгын үедэ таряа гээхэ ябадалые усадхахын тула орооһото культурануудаа богонихон болзор соо хуряан абаха, тарянайнгаа талмайн 30 процентһээ бага бэшыень түрүүн хадаад, удаань сохин абаха шухала.

Хамһабариин ажалда худэлмэрилдэг хүнүүдэй (бригадирнуудай туһалагшад, заправщигууд, горючи зөөгшэд, прицепщигүүд ба бусадай) тооё үсөөрүүлжэ, тракторна бригадануудай штадые сомордхохо асуудалые дахинаа хаража үзэхэ. Тиигэжэ **тракторна худэлмэринүүдэй өөрын үные түсэбөөр хараалагдаһанһаа 5 процентээр доошолуулха, мүн натуро-түлбэриин өөрын үные нилээд химдаруулха.** Тус тус культурануудые тарин ургуулха, мэргэжэһэн тусгаар агрегадуудые МТС-үүдтэ эмхидхэхэ.

Колхоз бүхэн өөрынгөө үрэһэтэй болохо зэргэтэй. Центнер орооһо тарянай үйлэдбэрилгын гаргашануудые хорооходо, тарянай ургасые дээшэлүүлхэ зорилгоор агротехникэе саг үргэлжэ һайжаруулха.

Орооһо таряа сэбэрлэхэ, хатааха, ашаха, зөөхэ худэлмэрие али болохоор механизацилха. Хартаабха һуулгаха, тэрэнэй хойноһоо харууһалха, хуряаха худэлмэрие 50 процентһээ бага бэшээр механизацилха.

Хэды шэнээн хэмжээнэй продукци үйлэдбэрилэн абадагынь хараадаа абажа, овощь тарижа ургуулдаг бригадануудай худэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһэ дахинаа хаража үзэхэ.

Центнер орооһо таряа үйлэдбэрилгын ажалай гаргашые хоёр дахинһаа бага бэшээр химдаруулха.

VI.

Колхозуудтахи үлүү штадуудые хороожо, ашаг багатай тушаалнуудта ажаллажа байһан хүнүүдые үрэ ехэтэй ондоо худэлмэринүүдтэ оруулха. Үйлэдбэрилэн абаһан продукциин хэмжээнэй жэшээгээр колхозуудай хүтэлбэрилхы худэлмэрилэгшэдэй ажалай түлөөһэ тогтоохо.

Малажалай фермэнүүдые даагшанараар, бригадирнуудаар зоотехнигүүд ба агрономуудай худэлмэрилхэ гээшэ таарамжатай гэжэ тоолохо. Энэ зорилгоор колхозуудтахи хүтэлбэрилхы худэлмэридэ ажаллахын тула залуу мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ.

Культура бүхэндэ, малажалай продукци бүхэндэ гаргашалагдаһан хүсэ, зөөрие һайнаар бүридхэхэ. Фермэ, гүүртэ, отара болон бригада бүхэние өөрын лицевой счёдтой болгожо, ажалта үдэрэй хэр зүбөөр гаргашалагдажа байһые нарииаар хинан шалгажа байха.

Эгээл зүбөөр ашаглахын тула колхозуудай автотранспортые, электростанцинуудые ажахын тоосоотой болгохо, мүн колхоз доторой ажахын тоосоое али болохоор нэбтэрүүлхэ.

Хүдөө ажахын үйлэдбэридэ түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр нэбтэрүүлхын тула республикынгаа, аймагайнгаа түрүү колхозуудта, МТС-үүдтэ экскурсяар ошолгые хододоо эмхидхэхэ.

Республикын МТС-үүдэй харьяата колхозуудта апрелиин хорин хоног соо haaгдаhан hүн тухай мэдээн

МТС-үүд	Апрелиин 1-hээ 10 болотор үнеэн бүриhөө haaгдаhан hүн (литрээр)	Апрелиин 10-haa 20 болотор үнеэн бүриhөө haaгдаhан hүн (литрээр)
Баргажанай	16,6	17,2
Куйтунска	11,4	12,3
Бичурын	20,0	20,0
Бата-Куналейн	18,5	18,0
Окино-Ключевскойн	19,5	20,4
Цагаан-Усанай	28,3	32,0
Үшөөтэйн	29,5	31,6
Эгэтын	24,0	23,0
Сосновско	28,0	25,0
Курбын	24,5	24,0
Ново-Брянска	31,4	27,0
Кабанскын	27,5	25,6
Темлюйскэ	27,4	31,7
Ехэ-Кударын	26,0	27,0
Хамнигадайн	23,0	25,4
Кяхтын	28,2	31,0
Погранична	26,6	30,2
Гашейн	24,0	26,0
Хонхолойн	24,6	28,1
Суулгын	19,0	20,0
Сэлэнгын	33,4	34,0
Селендумын	16,9	29,1
Сүхын	28,3	30,0
Тарбагатайн	33,4	34,6
Жаримскэ	28,9	26,3
Ехэ-Куналейн	62,0	54,3
Түнхэнэй	24,0	27,0
Кыренэй	19,0	20,0
Хориин	24,1	26,0
Үдын	23,0	22,0
Хэжэнгын	10,4	23,0
Чесаны	15,5	17,8
Закаменай	11,3	12,1
Ториин	11,6	10,3
Бургалтайн	21,0	13,0
Иволгын	29,3	29,5
Саянтын	25,8	23,6
Итанцын	38,0	37,0

Энэ мэдээн дээрэhээ харахада, hүүлэй үдэрнүүдтэ Хэжэнгын, Селендумын, Темлюйскэ, Түнхэнэй болон бусад зарим МТС-үүдэй харьяата колхозууд hү haaлгаяа нилээд дээшэлүүлжэ байна. Хэжэнгын МТС-эй харьяата колхозууд апрель hарын түрүүшын арбан хоног соо үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 10,4 литр hү haahан аад, хоёрдохи арбан хоног соо 23,0 литр haaгаа. Тиигэжэ эндэхи колхозууд hү haaлгаяа хоёр дахинhaa үлүүгээр дээшэлүүлбэ. МТС-эй харьяата Хрущевой, Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» колхозууд hүүлэй арбан хоног соо үнеэн бүриhөө 35—30 литр hү haaгаа.

Теэд мүн энэ аймагай Чесанын МТС-эй харьяата колхозууд hүүлэй арбан хоног соо hү haaлгаяа өөдтэйгөөр дээшэлүүлээгүй. Түрүүшын арбан хоногойхидо орходоо hүүлэй арбан хоног соо эндэ үнеэн бүриhөө оройдоол хоёр литрhээ заа үлүүтэй hүн haaгдаа. Гэбэшье, чесанынхид хэжэнгынхидтээ орходоо арга боломжоор hурагтүй ехэ. Юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ зундаа Хэжэнгын талын гандажа байхада, Чесанада хура бороо орожо, ногоон hайнаар ургажа ехэ үбhэн абтаhан байгаа.

Зарим МТС-үүдэй, жэшээлхэдэ, Бургалтайн, Саянтын, Үдын, Сосновско болон үшөө хэдэн МТС-үүдэй харьяата колхозууд hүүлэй үедэ hү haaлгаяа доошолуулжа байна. Түрүүшын арбан хоног соо Бургалтайн МТС-эй харьяата колхозууд үнеэн бүриhөө 21 литр hү haahан аад, хоёрдохи арбан хоног соо оройдоол 13 литр haaба. Мүнөө үнеэдэйнгээ барагсаан тугаллаад, бэлшээриин хагданай гараад байхада, hү haaлгаяа иитэрээ доошолуулха ябадалые яашье тэсэхын аргагүй.

Колхозно полинууд дээрэ

Хэжэнгын, Хориин аймагуудта газарай хүрьhэндэ шииг нойто барихын тула эртын борнойлго эхилээ. Энэ хабар сагай уларилай хүйтэн, hалхитай байбашье, үдэhөө хойшо, мүн наруули үбэр газарай полинууд дээрэ борнойлго хэгдэнэ.

Эртын борнойлгые Хэжэнгын МТС-эй харьяата колхозууд эмхитэй hайнаар ябуулна. Жэшээлхэдэ, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ гурбан тракторна бригада эртын борнойлго хэнэ. № 7 тракторна бригадынхид (бригадирынь нүхэр Дубшанов) мянга шахуу гектарта эртын борнойлго хээд байна. Тракторист Ринчин Тыхеев «ДТ-54» гэжэ трактораар 300 шахуу гектар газар борнойлhон байха юм. Эртын борнойлго мүн Хэжэнгын МТС-эй харьяата Хрущевой, Ворошиловай нэрэмжэтэ, «Заветы Ильича» колхозуудта хэгдэнэ.

Ц. Дандаров, манай корреспондент.

Кукуруза ехээр тарихамнай

1955 ондо, зун минии нүхэр партиин уряагаар гуша мянгатанай нэгэн боложо, Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо ерээ бэлэй. Бидэнэр бултадаа энэ колхоздо ехэ дуратайгаар нүүжэ ерээ hэмди. Урда тээнь нүхэрэйнгөө аймагай центртэ хүдэлдэг байхада би хаанашье ажалладаггүй, гэртээл hуугша hэм.

Мүнөө колхозник болоод байхадаа нийтын ажалда али болохоор туhалхые оролдоноб. Намартаа колхозой ток дээрэ хүдэлөө hэм. Тиихэдэ 90 гаран ажалта үдэр олооб. 8-дахи классай hурагша Володя хүбүүмнай 1955—1956 онуудай hуралсалай жэлэй эхилтэр колхоздоо хүдэлжэ, мүн 80 гаран ажалта үдэр олоhон байгаа.

Колхозой ажал хүдэлмэри гээшэ ехэ hонин, hайнаар хүдэлөө hаа, хэhэн юумэнэйнгээ үрые хараха байна гэжэ манай колхозой түрүү хүнүүдэй дүй дүршэл гэршэлнэ.

Нёдондо манай колхоздо кукурузын ургаса тиимэ hайн бэшэ, гектарай 15 центнер набша эшэ абтаhан байгаа. Гэбэшье, тэрэнэй ургасаар нилээд ехэ силос даража, үнеэдэй ашаг шэмэ үгэлгые горьтойгоор дээшэлүүлhэн байнабди. Тиимэhээ мүнөө жэлдэ кукуруза ехээр тарижа, hайнаар ургуулха гэжэ колхознай шиидэhэн байха юм.

Колхозой гэрэй эзэн эхэнэрнүүд болон залуушуулhaa 5 хүнтэй звено эмхидхэжэ, намда даалгаа. Мүнөө кукуруза ургуулха 30 гектар түршалгын участок даажа абаад, тэрээн дээрээ шэбхэ зөөжэ эхилээбди. Тэндээ, хүсэд эдеэшэhэн буурсагтай кукуруза ургуулха зарилготойбди. Хэдэхэн үдэр хүдэлмэрилөөд байхадаа, 100 гаран тонно наг шэбхэ поли дээрээ гаргаабди. Шэбхэ тракторна тэргээр зөөгдэнэ.

Энэ жэлдэ манай колхоз 400 гаран гектарта кукуруза тарижа, 70 гектарайнь ургасые малда эдюулхэ огоон тэжээл болгохо юм. Кукурузын гектар бүхэнhөө 150 центнер набша эшэ абаха түсэбтэйбди.

Бидэнэр участогаа үтэгжүүлхэдөө гектар бүхэндэ 10 тонно шэбхэ, мүн суперфосфат оруулалсаха байнабди. Газараа hайрамай уhаар уhалха, үрэhэеэ шанаржуулха, гранозанаар угааха, шэбхэеэ халааха, газарайнгаа хүрьhые хүхир зөөлэн болгохо гэхэ мэтын ехэ хүдэлмэри хэгдэхэ байна.

Звеногой гэшүүд—гэрэй эзэн эхэнэрнүүд Уладай Цыренжапова, Дулмажап Доржиева бидэ гурбан хоёр залуушуултай хамта эдэ хүдэлмэринүүдые МТС-эй механизаторнуудай туhаламжаар дүүргэхэ байнабди.

Мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлхын тула колхозой агроном Константин Афанасьевич Постниковhоо зүбшэл абажа эхилээбди.

Дари Чимитова, Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой кукуруза ургуулха звеногой звеньевой.

Тобшо hонинууд

✪ Һаяхан Сэлэнгын аймагай центр — Ново-Селенгинск тосхондо ГТО-гэй значок абахын түлөө хараалагдаhан бүхы нормонуудые тушаалгын мүрысөөндэ 36 залуушуул хабаадалсаа. Тэдэнэй 32-ынь ГТО-гэй значок абалгын нэгэдэхи шатын бүхы нормонуудые тушааhан байна. Тэрээндэнь 10 километрын урилдаан, бага калиберна винтовкоор буудалга гэхэ мэтэ оролсоо.

Г. Рютин.

✪ Ториин аймагай «Улаан Бургалтай» колхозой залуушуул, комсомолецууд hаяхан «Улаан Тори» колхоз ерэжэ, hонирхолтой концерт харуулhан байна. Концертын программада бурят хатар, уран гоёор уншалта, дуун, нэгэ багахан зүжэг ба бусад номернууд оролсобо. Нүхэд Айсуева, Улзытуева гэгшэд гоё hайханаар дуу дуулажа, ажалшадые hонирхуулhан байна.

«Улаан Тори» колхозойхид концерт харуулагшадта баясхалан хүргөөд, ходо ерэжэ байхыень уриба.

С. Цыденжапов.

✪ Жэлэй эхин багаар Хэжэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи бригадын клуб заhабарилагдаhан байгаа. Мүнөө энэ клубта долоон хоног соо 3—4 дахин кинокартина харуулагдадаг болобо. Киномеханик А. Тарабухин ажалдаа оролдосотойгоор хандана. Тус клубта ондоошье бригадануудhaa, колхозой центрhээшье колхознигууд кино хараха гэжэ ерэдэг болоо.

Д. Дамбаев.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй Англи ошоhон тухай „Нян Дан“ газетэ юун гэжэ бэшэнэб

ХАНОЙ, апрелиин 23. (ТАСС). Үсэгэлдэр толилогдоhон «Эб найрамдал ба хани барисаан тухай үнэн сэдьхэлэй үгэнүүд» гэhэн статья дотороо «Нян Дан» газетэ советскэ хүтэлбэрилэгшэд Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Англи ошоhон тухай бэшэбэ. Советскэ хоёр хүтэлбэрилэгшэдэй Англи ошоhон ябадалай зүүн ба баруун оронуудай хоорондын харилсаае hайжаруулгада, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлгэдэ онсо удхашанартай байhан туладань дэлхэйн олониитэ энэ аяншалгада туйлай ехэ анхарал хандуулна гэжэ статья дотор хэлэгдэнэ. Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй үнэн сэхэ хараа бодол хадаа хоёр оронд хабаатай асуудалнуудай, мүн уласхоорондын бусад асуудалнуудай талаар hанамжаяа хэлсэхэдэ таарамжатай hайн оршон байдал бии болгоо гэжэ газетэ саашань үргэлжэлүүлнэ.

Советскэ хүтэлбэрилэгшэдые английска арад халуунаар угтаа гэжэ тэмдэглэхэ зууураа, газетэ иигэжэ бэшэнэ: дайе зайсуулхын, уласхоорондын түгшүүрилые hуларуулхын тулада, арадуудай хоорондын хани барисаа бэхижүүлхын, бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал батадхахын тулада Советскэ Союз Англи хоёрой зохихо оролдолго гаргахыень бүхы дэлхэйн арадуудай интересүүд эринэ. Советскэ Союзай, Англиин хүтэлбэрилэгшэд хэлсээ хэхэдээ hайн үрэ дүн туйлаха байха гэжэ бүхы дэлхэйн арадууд найдана.

Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Англида ошоод байhан тухай латиноамериканска хэблэл юун гэжэ бэшэнэб

МОНТЕВИДЕО, апрелиин 23. (ТАСС). Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Англи ошоод байhан ябадалда латино-американска хэблэл гол анхаралаа хандуулhан хэбээрээ. Газетэнүүд СССР-эй, Великобританиин хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо боложо байhан хэлсээнэй ябаса тухай, энэ аяншалга тушаа английска хэблэлэй юу бэшэжэ байhан тухай мэдээсэлнүүдые олоор толилно. Үнэн сэдьхэлэй оршон байдалда боложо байhан англо-советскэ хэлсээн дээрэ европейскэ аюулгүй байдалай ба Германиин, Дунда Востогой, буу зэбсэг хуряалгын, худалдаа наймаанай харилсаа үргэдхэлгын асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэжэ байна гэжэ «Хустисиа» газетэ бэшэнэ. Н. А. Булганинай, Н. С. Хрущевой Англи ошоhон ябадалые ехэ удхашанартай гэжэ тоолохо зууураа, газетэ болбол гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондоо сэхэ холбоо байгуулга туйлай ехэ удхашанартай гэжэ бэшэнэ. Энэ холбоо хадаа Югославитай Советскэ Союзай харилсаае таатай hайн болгохо арга боломжо олгоо. Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй Инди, Бирма, Афганистан ошоhон ябадалай hайн үрэ дүнгые мүнөө хэншье арсажа шадахагүй. Мүнөө дэлхэйн арадууд Англида боложо байhан хэлсээн hайн үрэ дүнтэйгөөр дүүрэхэ байха гэжэ хүлеэнэ гээд газетэ үргэлжэлүүлэн бэшэнэ.

„Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй Лондон ошоhон ябад[алай] аша үрэтэй байхыень Азиин арадууд хүсэнэ“

ДЕЛИ, апрелиин 23. (ТАСС). Индийскэ хэблэл СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. А. Булганинай, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Гэшүүн Н. С. Хрущевой Англи ошоод байhан ябадалда урдынхи хэбээрээ ехэ анхарал хандуулна. Советскэ, английска правительствонуудай хүтэлбэрилэгшэдэй хоорондо боложо байhан хэлсээн уласхоорондын байдалые hайжаруулгада ехэ удхашанартай гэжэ хэблэл онсолон тэмдэглэнэ.

Энэ аяншалга тухай «Нав Дживан» газетэ иигэжэ бэшэнэ: «Советскэ хүтэлбэрилэгшэдэй Лондон ошоhон ябадалда Европодо ехэ анхарал хандуулагдана. Юуб гэхэдэ, энэ аяншалга хадаа уласхоорондын түгшүүрилые үгы болгохо найдабарийе түрүүлhэн байна». Амгалан ёhoop зэргэ оршон байха ябадалда Советскэ Союз этигэнэ гэhэн Н. С. Хрущевой мэдүүлгэ тушаа хэлэхэ зууураа, газетэ иигэжэ бэшэнэ. «Уласхоорондын оршон байдалдахи өөрынгөө удхашанарые хэрб[...] ликобританиин ойлгоод, а[...] ёhoop зэргэ оршон байха [...] hуури дээрэ Советскэ Росси[...] ни ёhоной харилсаа хүгжөөх[...] шиидээ hаань, бэе бэеhээ ай[...] бэедээ этигэхэгүй оршон бай[...] зайсуулхада бэрхэтэй бэшэ [...] байна».

«Советскэ хүтэлбэрилэгшэд[...] ликобритани ошоhондонь [...] англичанинууд баярлана. [...]ска арад англо-советскэ хэл[...] амжалтатайгаар дүүрэхыень [...] хүсэнэ. Великобритани Со[...] Росси хоёрой хоорондо hайн [...]саа байгуулан, зүүн ба бару[...]нуудай хоорондохи забhарые [...]суулхын тулада таатай hайн [...] байдал тогтоожо болохо [...] Эгээ иимэhээ Азиин арадууд [...]скэ хүтэлбэрилэгшэдэй [...] ошоhон ябадалай аша үрэтэй [...]хыень хүсэнэ» гэжэ газетэ тү[...]дөө бэшэнэ.

Корейн Ажалай партиин гурбадахи съезд нээгдэбэ

ПХЕНЬЯН, апрелиин 23. (ТАСС). Корейн центральна телеграфна агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, Корейн Ажалай партиин гурбадахи съезд мүнөөдэр Пхеньянда нээгдэбэ. Элдэб провинциальна партийна организацинуудhaa hунгагдаhан 914 делегат съездэ хабаадана.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин, Хитадай Коммунистическэ партиин, ахадүү коммунистическэ болон хүдэлмэришэдэй бусад партинуудай делегацинууд айлшад боложо, съездэ хабаадана.

Съезд иимэ асуудалнуудые [...]шэн хэлсэхэ байна: 1. Корейн [...]лай партиин Центральна Ком[...] тоосоон; 2. Корейн Ажалай па[...] Центральна шалгалтын ком[...] тоосоон; 3. Корейн Ажалай п[...] Уставта хубилалтануудые о[...] тухай; 4. Центральна партий[...]ганануудые hунгалга.

Түрүүшын заседани дээрэ К[...] Ажалай партиин Центральна [...]тедэй Түрүүлэгшэ нүхэр Ки[...] Сен Корейн Ажалай партиин [...]гэй тоосоото элидхэл хэбэ.

Индиин Коммунистическэ партиин IV съезд дээ[рэ]

ДЕЛИ, апрелиин 23. (ТАСС). «Нейшнл Геральд» газетын мэдээсэhэнэй ёhoop, Индиин Коммунистическэ партиин IV съезд дээрэ үгэ хэлэлгэ апрелиин 21-дэ дүүрээд, КПСС-эй XX съездын дүнгүүд тухай Индиин компартиин генеральна секретарь Аджой Гхош гэгшын элидхэл тушаа резолюци баталагдаба.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XX съездые туйлай ехэ удхашанартай событи гэжэ индийскэ компартиин съезд тоолоно гээд резолюци дотор хэлэгдэнэ. КП[СС-эй] XX съездын шиидхэбэринүүд[...]лай ехэ удхашанартайе заа[...]раа, резолюци болбол эдэ док[...]нүүдые шудалхыень, тэдээни[...] шэн хэлсэлгэ эмхидхэхыень [...] партийна комитедүүдые, ин[...] компартиин бүхы гэшүүдые [...]на. Эдэ документнүүд индийс[...] партиие дүй дүршэлөөр бая[...] байна гэжэ резолюци дотор [...]дэнэ.

„Тибетжибао“ газетын түрүүшын номер гараб[а]

ПЕКИН, апрелиин 23. (ТАСС). Синьхуа агентствын корреспондентын Лхасаhaa мэдээсэhэнэй ёhoop, «Тибетжибао» гэжэ үдэр бүри гаража байха шэнэ газетын түрүүшын номер апрелиин 22-то хэблэгдэжэ гараба. Газетэ хадаа Түбэдэй автономно районие байгуулха талаар бэлэдхэлэй комитедэй орган болоно, түбэд ба хитад хэлэнүүд дэ[...]лэгдэжэ байха юм.

«Һалбаран мандажа байха[...] жаргалта шэнэ Түбэдые бай[...] түлөө» гэhэн гаршагтай да[...]мын статья, «Нэгэдэлэй ба ha[...] хүгжэлгын үдэрнүүдтэ» гэhэ[...]чен-ламын статья газетын түр[...] номерто толилогдоо.

Японидо түймэр болобо

НЬЮ-ЙОРК, апрелиин 23. (ТАСС). Ассошиэйтед Пресс агентствын корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhoop, Япониин Аварамаци гэжэ курортно городто мүнөөдэр т[...] боложо, городой 2700 гэр[...] 600-ниинь шатаба. 4000 шаху[...] гэр байрагүй үлэбэ.

СССР-эй арадуудай спартакиадые бэлэдхэл түгэсөөр угтая

Олониитэ зониие спортдо хабаадуулжа, физкультурнигуудай мэргэжэл шадабарийе дээшэлүүлэн, энээнэй үндэhөөр спортын гол гол зүйлнүүдээр дэлхэйн рекорднуудые туйлаха тэhэн арюун hайхан зорилго советскэ физкультурнигуудай, спортсменүүдэй урда табигданхай. Манай спортсменүүд энэ зорилгоё нэрэтэй солотойгоор дүүргэхын түлөө оролдоно.

Орон доторнай үнгэргэгдэжэ байдаг спортивна олон тоото мүрысөөнүүд, ГТО-гэй нормые нийтэ олоороо тушаалга, разряднигуудые бэлдэлгэ хадаа советскэ физкультурна хүдэлөөнэй үргэн далайсатайгаар дэлгэрүүлэгдэжэ байдагые эли тодоор гэршэлэн харуулна.

Манай республика дотор ажалшадай дунда физкультурна ба спортивна хүдэлмэри ябуулга hүүлэй жэлнүүдтэ зарим тэды hайжарhан байна. Колхозууд, совхозууд, МТС-үүд, предприятинууд, эмхи зургаанууд болон hургуулинуудта физкультурна хэдэн зуун коллективүүд тоологдоно. Тэдэ коллективүүдтэ хэдэн мянган физкультурнигууд бии. Тэдэнэр янза бүриин спортоор мүрысөөнүүдэй үнгэргэгдэхэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Түрэл Коммунистическэ партиингаа түүхэтэ XX съездын хүндэлэлдэ үнгэрэгшэ үбэлдөө манай республикын физкультурна ба спортивна обществонууд ехэ хүдэлмэри хээ. Тэдэнэр халаа физкультурна бүхы хүдэлмэрийе hайжаруулхын, бусад городуудта үнгэргэгдэhэн мүрысөөнүүдтэ хүнүүдые олоор хабаадуулхын тулада ехэхэн оролдолго гаргаhан байна. Тиигэжэ үнгэрэгшэ үбэлэй спортивна сезондо зарим тэды амжалта туйлагдаа. Спортын үбэлэй сезоной эхилhэнhээ хойшо аймагууд болон городуудта санаар, конькигаар урилдаха, гимнастикаар, бүмбэгэтэй хоккейгоор болон спортын бусад зүйлнүүдээр хэдэн мянган зоной хабаадалгатай мүрысөөнүүд үнгэргэгдөө.

Үбэлэй сезоной үедэ үнгэргэгдэhэн спортивна мүрысөөнүүд физкультурнигууд болон спортсменүүдэй мэргэжэл шадабариин арсашагүйгөөр ургажа байhые харуулба. Һүүлэй жэлнүүдтэ манай республика дотор санын спортдо урданайхида орходоо hурагтүй олон хүнэй хабаададаг болоhониие тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ жэлдэ республикын түрүү hууриин түлөө мүрысөөндэ городууд, аймагуудта 300 гаран саначад хабаадалсаа. Эдэ мүрысөөнүүдэй hүүлээр урдань оройдоошье мэдэгдээгүй шэнэ спортсменүүд разрядна нормонуудые тушааhан байна. Мүнөө жэлдэ нүхэд Алексеев, Харитонов, Давыдов, Гармаева, Пежемская, Белых болон бусад республикын чемпионууд болоо.

Энэ жэлдэ үбэлэй спортивна сезоной үедэ Бурят-Монголой спортсменүүд hайндуранай-спортивна обществонуудай Центральна соведүүдэй, Российска Федерациин түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөнүүдтэ, янза бүриин спортоор хэдэ хэдэн городуудта үнгэргэгдэhэн матчева уулзалгануудта хабаадалсаба. Урдань иигэжэ Российска Федераци дотор, бусад городуудта үнгэргэгдэдэг мүрысөөнүүдтэ манай спортсменүүд балай хабаадалсадаггүй байhан юм. Энэ жэлдэ Сибирь болон Дальна Востогой түмэр замшадай дунда түрүү hуури эзэлхын түлөө болоhон мүрысөөндэ манай Улан-Удын паровозо-вагонно заводой «Локомотив» обществын физкультурнигууд-конькишад hайн амжалта туйлаба.

Республика дотор физкультурна хүдэлмэрийе hайжаруулха талаар зарим тэды амжалта туйлагдабашье, үшөөл дутуу дунданууд олон. Илангаяа хүдөө нютагуудта спортивна хүдэлмэри хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Үбэлэй спортивна мүрысөөнүүдтэ шэлэй заводой, сэмбын фабрикын, мүн тэрэшэлэн Закаменай, Ториин, Кударын аймагуудай командануудай хабаадалсабагүй. Энэ ушар юун дээрэhээ болооб гэхэдэ, профсоюзна организацинуудай хүтэлбэрилэгшэд болон аймгүйсэдкомууд ажалшадай дунда физкультурна хүдэлмэрийе hайжаруулха хэрэгтэ анхаралаа хандуулнагүй.

Уданшьегүй зунай үедэ болодог спортивна мүрысөөнүүд олоороо үнгэргэгдэхэнь. Гэхэ зуура, ерэхэ зунай спортивна сезоной тон харюусалгатай байhан тухай тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Москва городто 20 янзын спортоор үнгэргэгдэхэ СССР-эй арадуудай спартакиадын—манай ороной физкультурнигуудай hүр жабхаланта hайндэрэй нээгдэтэр оройдоо хахадшье жэл болохогүй саг үлэбэ.

СССР-эй арадуудай спартакиада манай ороной физкультурна организацинуудай туйлалтануудай харалга болохо юм. Энээниие угтуулан, спортивна амжалтануудаа улам арьбадхахын, физкультурна коллективүүдтэ hуралсалай хүдэлмэри hайжаруулхын, мүрысөөнүүдые олоор үнгэргэжэ байхын, физкультура болон спортдо залуушуулые олоор хабаадуулхын тулада ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй.

Физкультурна комитедүүд, хамагай түрүүндэ, Республиканска комитет болон спортивна обществонууд инструкторнүүдые, судьянуудые, тренернүүдые бэлэдхэлгэдэ анхаралаа эртээнhээ хандуулха зэргэтэй. Мүн тэрэшэлэн богони болзорой семинар үнгэргэхыень hайн hайн спортсменүүдые, инструкторнууд-тренернүүдые хүдөө эльгээхэ хэрэгтэй.

Энэ зундаа спортивна мүрысөөнүүд хэзээ хэзээнэйхиhээ олоор үнгэргэгдэхэ байна. Юуб гэхэдэ, СССР-эй арадуудай спартакиадые hайн бэлэдхэлтэйгээр угтаха хэрэгтэй. Зундаа спортивна хэмжээ-ябуулгануудые олоор үнгэргэжэ байха хэрэгтэ физкультурна комитедүүдэй болон спортивна обществонуудай анхаралаа ехээр табяа hаань, тон зүбтэй. Мүрысөөнүүдэй олоор үнгэргэгдэхэ тудам hайн hайн туйлалтанууд харуулагдажа байхань лабтай. Спортивна мүрысөөнүүдые эмхитэйгээр, шанар hайтайгаар үнгэргэжэ байха шухала.

Зунай спортивна сезониие бэлэдхэл hайтайгаар угтахын, нийтэ физкультурна хүдэлмэрийе саашадань hайжаруулхын тулада спортивна түхеэрэлтэнүүдые, стадионууд болон талмайнуудые саг болзор соонь бэлэдхэхэ, спортивна зэр зэмсэгүүдые худалдажа абаха, сезоной эхилтэр колхозууд, МТС-үүд, совхозууд болон hургуулинуудта, мүн тэрэшэлэн промышленна предприятинуудта спортивна шэнэ талмайнуудые байгуулха хэрэгтэй.

Стадионуудта, спортивна талмайнуудта, уhанай станцинуудта үнгэргэгдэхэ мүрысөөнүүд тухай хайшан гэжэ хүн зондо дуулгажа, мэдээсэжэ байха тухайгаа, мүн тэрэшэлэн советскэ спортын туйлалтануудые хайшан гэжэ шадамар hайнаар пропагандалха тухайгаа эртээнhээ hайнаар бодожо үзэхэ, шухала бүхы хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

Физкультура болон спортдо анхаралаа hайнаар табидаг газарнуудта зунай сезондо бэлэдхэл саг болзортоо захалаа. Паровозо-вагонно заводой «Локомотив» гэжэ обществын физкультурнигууд үбэлэйнгөө сезоной дүүрэхэтэй хамта зунайнгаа хүдэлмэридэ бэлэдхэжэ захалаа. Эдэнэр стадионоо, спортивна талмайнуудаа, зэр зэмсэгүүдээ заhажа эхилээ, футбольно командануудые, спортивна шэнэ секцинүүдые эмхидхэнэ, спортын зунай сезониие эмхитэйгээр үнгэргэжэ, СССР-эй арадуудай спартакиадада эрхим хүнүүдые эльгээхын тула заводойнгоо залуушуулые физкультурада олоорнь хабаадуулна. Мүн тэрэшэлэн зарим колхозуудта, жэшээлхэдэ, Бичурын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой залуушуул зунай спортивна сезондо эршэмтэйгээр бэлдэжэ байнхай. Эндэ хүнгэн атлетикээр, волейболоор болон бусад хэдэн янзын спортнуудаар секцинүүд бии болгогдоо. Иигээд дулаан болохолоор колхозой стадион баригдахань.

Гэбэшье, олон газарта зунай спортивна сезондо бэлэдхэл муугаар ябуулагдана. Олохон аймагуудай, зарим городуудай физкультура ба спортын комитедүүд, мүн [тэрэ]шэлэн республиканска [...] спортивна түхеэрэлтэнүүдые [...] зэмсэгүүдые бэлэдхэхын, ин[струк]торнууд-тренернүүдые, суды[...] hургахын тулада эмхидхэл[...] дэлмэри ябуулаадүй байhaap [...] шухала хэрэгтэ профсоюзна б[а] [ком]сомольско организацинууд [...] үүсхэл тон багаар гаргана.

Хүдэлмэришэд болон албаха[...]дай дунда физкультурна хү[...] эмхидхэхэ талаар профсоюз[на ор]ганизацинуудта ехэ харюуса[...] үүргэ даалгагданхай. Теэд [...] союзуудай зарим областной [...] тедүүд, тусхайлбал, нютагай [...] мышленностиин, хэлхеэ холбо[...] потребкооперациин, худалдаа [...] маанай хүдэлмэрилэгшэдэй [...] союзай обкомууд өөhэдынгөө [...] приятинуудта физкультурна [...] мэри hайжаруулха тушаа h[...] зобоногүй, материальна база[...] лохо хэрэгтэнь туhаламжа ү[...]гүй.

Физкультурна хүдэлмэрийе [...] наар ябуулга мүн худалдаа на[...]най организацинуудhaa ехэ[...] дулдыдаха байна. Худалдаа на[...]най организацинууд, илангаяа [...] монкоопсоюз физкультурни[...] спортивна зэр зэмсэгүүдээр, [...]рэлтэнүүдээр муугаар хангана [...] тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Партийна органууд ажал[шадай] дунда спортивна хүдэлмэрийе [hай]жаруулха хэрэгтэнь комсомо[...] профсоюзна ба физкультурна [...] низацинуудта саг үргэлжэ ту[...] байха, тэдэнэй хүдэлмэрийе ү[...]ри хинан шалгаха уялгатай.

М. МИХАЙЛО[В].

Редакторай орло[гшо] О. ГОМБОЕВ[...]

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—46-42, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря—27-37, партийной жизни, сельского хозяйства —4[.]-59, пропаганды и переводов — [...] культуры и быта, промышленности—34-05, местной информации и писем — 24-74, корректорская — 32-67 бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00748. Типография Министерства культуры Бурят-Монгольской АССР. Зак. № [...]